

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Koncept bankovní daně v České republice a vybraných zemích Evropské unie
Concept of Bank Tax in the Czech Republic and Selected European Union Countries

Student:
Vedoucí diplomové práce:

Bc. Zuzana Galuščiaková
Ing. Kateřina Krzikallová, Ph.D.

Ostrava 2020

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a daní

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Zuzana Galuščiaková**

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně

Téma: **Koncept bankovní daně v České republice a vybraných zemích
Evropské unie**
**Concept of Bank Tax in the Czech Republic and Selected European
Union Countries**

Jazyk vypracování: slovenština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Vymezení základů bankovníctví a principů bankovní daně
 3. Aplikace bankovní daně v Evropské unii
 4. Potencionální dopady zavedení bankovní daně v České republice v komparaci s vybranými zeměmi
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

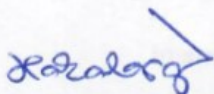
- ALVARADO, Mery et al, eds. *European Tax Handbook 2019*. Amsterdam: IBFD, 2019. 1250 p. ISBN 978-90-8722-521-6.
- HRSTKOVÁ DUBŠEKOVÁ, Lenka a Michal HANYCH. *Daňový řád 2019*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 247 s. ISBN 978-80-7598-322-0.
- ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 7. vyd. Praha: Leges, 2018. 384 s. ISBN 978-80-7502-274-5.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

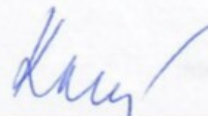
Vedoucí diplomové práce: **Ing. Kateřina Krzikallová, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2019

Datum odevzdání: 24.04.2020

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

doc. Ing. Lenka Kauerová, CSc.
proděškanka pro studium
na základě pověření k jednání č.j.
VSB/19/050319/9900 ze dne 24. 9. 2019

Prehlasujem, že som celú diplomovú prácu, vrátane všetkých príloh, vypracovala samostatne.
Prílohu č. 1, danú mi k dispozícii, som samostatne doplnila.

V Ostrave dňa 27.4.2020

.....
Bc. Zuzana Galuščiaková

Obsah

1 Úvod	5
2 Vymedzenie základov bankovníctva a princípov bankovej dane.....	7
2.1 Finančný trh a jeho sektory	7
2.1.1 Bankový sektor	7
2.1.2 Kapitálový sektor	9
2.1.3 Sektor poisťovníctva	9
2.1.4 Sektor platobného styku a tržnej infraštruktúry	10
2.2 Bankový systém	11
2.3 Centrálna banka.....	12
2.4 Obchodné banky.....	13
2.5 Bankové produkty	16
2.5.1 Rozdelenie produktov podľa odrazu v bankovej bilancii	16
2.5.2 Rozdelenie produktov podľa účelu	17
2.6 Charakteristika bankových produktov	18
2.7 Banková daň.....	19
3 Aplikácia bankovej dane v Európskej únii.....	21
3.1 Priebeh zavedenia bankovej dane	21
3.2 Daň z finančných transakcií	23
3.2.1 FTT podľa Návrhu smernice o FTT 2013	23
3.2.2 FTT podľa nemecko-francúzskeho návrhu.....	25
3.3 Daň z finančných aktivít	26
3.4 Hlavná príčina zavedenia bankovej dane	27
3.5 Slovensko	29
3.5.1 Príspevok do Fondu ochrany vkladov	29
3.5.2 Príspevok do Národného fondu	31
3.5.3 Osobitný odvod.....	33
3.6 Maďarsko	35
3.6.1 Banková daň	37
3.6.2 Daň z finančných transakcií.....	38
3.7 Nemecko	39
3.8 Poľsko	41
4 Potencionálne dopady zavedenia bankovej dane v Českej republike v komparácii s vybranými krajinami.....	43
4.1 Analýza bankovej dane vo vybraných krajinách	43
4.1.1 Slovensko.....	44

4.1.2	Maďarsko	46
4.1.3	Nemecko	49
4.1.4	Poľsko	50
4.2	Konštrukcia bankovej dane v ČR podľa návrhu ČSSD	51
4.3	Konštrukcia bankovej dane v ČR podľa maďarského modelu	53
4.4	Konštrukcia bankovej dane v ČR podľa nemeckého modelu	54
4.5	Komparácia odhadnutých daňových výnosov analyzovaných modelov bankovej dane.....	56
5	Záver	59
	Zoznam použitej literatúry	61
	Zoznam skratiek	69
	Prehlásenie o využití výsledkov diplomovej práce	
	Zoznam príloh	
	Prílohy	

1 Úvod

Aj napriek tomu, že vznik prvej banky sa traduje do roku 1472 v Taliansku, tak korene bankovníctva siahajú až do 3. tisícročia pred našim letopočtom – do Staroveku. Forma peňazí nebola taká, ako ju poznáme dnes, najčastejšími vkladmi boli buď zvieratá alebo obilniny, postupom času to boli aj drahé kovy, avšak princíp pôžičiek už poznali aj v tejto dobe. V starovekom Ríme napríklad platil zákon, že pokiaľ nebol dlžník schopný splatiť veriteľovi svoj dlh, tak sa stal jeho otrokom.

Bankový sektor tvorí podstatnú časť finančného sektoru nielen v Českej republike (ďalej len „ČR“) a podstatne ovplyvňuje život obyvateľov jednotlivých krajín. Finančný sektor za posledné roky generuje obrovské zisky a preto by sa podľa Európskej komisie mal podieľať na financovaní nákladov, ktoré by vznikli v dôsledku krízy a za ktoré v podstatnej časti môže hlavne finančný sektor. Problematikou konsolidácie finančných systémov a zavedením nových dani vo finančnom sektore sa už od roku 2010 zaoberá Európska komisia. Ďalším orgánom, ktorý sa už v roku 2010 zaoberal problémami finančného sektoru a jeho potencionálnym zdanením, bol Európsky parlament (Európska komisia, 2010).

Cieľom tejto diplomovej práce je najprv priblížiť bankový sektor vrátane sektorovej dane, špecifikovať jednotlivé zaťaženie bankových inštitúcií v krajinách Európskej únie s následným vyčíslením výnosov tohto zaťaženia a tiež aj aplikovať analyzované modely bankovej dane na finančné údaje vykazované najväčšími bankovými inštitútmi v ČR so zámerom vyčíslenia bankového výnosu a následnej komparácie.

Diplomová práca obsahuje dve teoretické časti po ktorých nasleduje praktická časť práce. Druhá kapitola sa sústreďí na špecifikáciu oblasti bankovníctva. Obsahuje opis finančného sektoru vrátane bankového, ktorý tvorí práve jeho podstatnú časť, opis bankového systému, funkcie a druhy bánk, služby bánk a iné. Okrem charakteristiky základov bankovníctva sa ďalej táto kapitola venuje zdaneniu finančného sektoru so zameraním na bankový sektor.

V tretej kapitole je rozvídzaná problematika sektorovej dane v oblasti bankovníctva. Na začiatku sa nachádzajú informácie o niekoľko ročnej snahe aplikovať bankovú daň na Európskej úrovni, následne sú tu bližšie špecifikované možné podoby bankovej dane a po tomto teoretickom východisku je zbytok kapitoly zameraný na

krajiny, v ktorých v minulosti bol prípadne ešte stále je určitý druh bankovej dane resp. bankového odvodu aplikovaný.

V predposlednej kapitole sa nachádza analýza bankovej dane v ČR a vybraných krajinách – Slovensko, Maďarsko, Nemecko a Poľsku. Kapitola tiež obsahuje potencionálne dopady na rozpočet ČR v prípade schválenia sektorové zdanenie podľa troch vybraných modelov, ktoré boli alebo stále sú aplikované v niektorej z krajín EÚ. Na konci tejto kapitoly je uvedený taktiež názor autorky na zdanenie bankových inštitútov.

Záver práce obsahuje stručné zhrnutie teoretických východísk diplomovej práce s následným zameraním na zistené skutočnosti prostredníctvom praktickej časti práce.

Prostredníctvom analýzy bolo identifikované základné znaky sektorového zdanenia skúmaných krajín. Bola použitá aj metóda komparácie, pomocou ktorej bolo možné porovnať sektorové zdanenie v krajinách, ktoré sú predmetom diplomovej práce. Ďalej pri spracovaní diplomovej práce boli využité metódy deskripcie a dedukcie.

2 Vymedzenie základov bankovníctva a princípov bankovej dane

Pojmy ako banka, bankovníctvo, peniaze a samozrejme aj daň nie sú ničím cudzím či už v živote vysoko vzdelaného človeka ale aj človeka so základným vzdelaním. Tieto pojmy sa taktiež snažia už učitelia základných škôl dostať do podvedomia žiakov za účelom zvýšenia ich finančnej gramotnosti a tiež aj lepšej prípravy na dospelosť, v ktorej sa neodmysliteľne stretnú so zabezpečením živobytia a pravdepodobne aj so zaopatrením bývania. Či už si živobytie zabezpečia vďaka podnikaniu alebo zamestnaniu, neminie ich platenie daní a to minimálne v podobe daní z príjmu. Bývanie môžu financovať z vlastných zdrojov a tí, ktorých výška zárobku nie je až taká vysoká, sa môžu prikloniť k variante hypotečného alebo stavebného úveru.

Avšak ak chceme porozumieť problematike sektorového zdanenia bankových inštitúcií, ktorá je predmetom diplomovej práce, je potrebné okrem všeobecných základov získaných počas bežného života analyzovať hlavné prvky bankového odvetia a taktiež dane, ktorá je v mnohých krajinách uvalená na tento sektor.

2.1 Finančný trh a jeho sektory

Finančný trh definoval Revenda (2012) ako systém zložený z inštitúcií a inštrumentov, ktorý zaisťuje tok peňažných prostriedkov a kapitálu pomocou rozmanitých finančných nástrojov na základe nezávislej ponuky a dopytu.

Bankový sektor je jeden zo sektorov, ktorý sa podieľa na celkovom fungovaní finančného trhu. Okrem neho je finančný trh tvorený kapitálovým sektorom, sektorom poisťovníctva a samostatným finančným sektorom je aj platobný styk a tržná infraštruktúra.

2.1.1 Bankový sektor

Už ako z názvu sektoru vyplýva, hlavnou a základnou jednotkou bankového sektoru je práve banka – často označovaná aj ako obchodná banka. Kantnerová (2016) špecifikuje banky ako podnikateľské subjekty so špecifickými rysmi. Ďalej tvrdí, že na ich činnosť sa vzťahujú odlišné pravidlá oproti všeobecnej úprave podnikania, aj keď ako ostatné podnikateľské subjekty podnikajú s úmyslom dosahovať zisk. Úprava bánk je obsiahnutá v zákone č. 21/1992 Z. z. o bankách, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o bankách“). Špecifické sú podľa tým, že na jednej strane banky prijímajú vklad od verejnosti a na druhej strane tejto verejnosti ponúkajú úvery a práve rozdiel medzi

úrokmi z úveru čiže výnosovými úrokmi a úrokmi z vkladov zasa nákladovými úrokmi sa nazýva úroková marža, ktorá je základom bankového zisku. Dôležitým pojmom v oblasti bankového sektoru je aj bankový systém, ktorý je rozoberaný v ďalšej časti kapitoly.

Stavebné sporiteľne patria do samostatného druhu bánk v ČR. Zákonom č. 96/1993 Z. z. o stavebnom sporení, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o stavebnom sporení“), definuje v § 1 stavebné sporenie ako účelové sporenie, ktorého podstata je v prijatí vkladu, poskytnutiu úveru vždy buď od alebo pre účastníka stavebného sporenia a poskytovaní príspevkom fyzickým osobám (ďalej len „FO“) taktiež účastníkovi stavebného sporenia.

V bankovom sektore existujú aj tzv. družstevné záložne označované aj ako úverové alebo sporiteľné družstvá. Ich ekonomickým základom reprezentujú malé banky založené na družstevných princípoch. Pôvodne boli založené kvôli poskytovaniu bankových služieb členom družstva, no časom sa premenili niektoré z nich do formy bežných bánk. Ich činnosť je upravená špeciálnym zákonom č. 87/1995 Z. z. o sporiteľných a úverových družstvách, v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o družstvách“). Dohľad nielen nad záložňami ale aj nad bankami realizuje ČNB.

Všetky tieto subjekty, ktorých činnosť spočíva v prijímaní vkladov a poskytovaní úverov sa označujú ako úverové inštitúcie. Ďalej existujú aj nebankoví poskytovatelia úverov. Od úverových inštitúcií sa líšia v tom, že ich činnosť spočíva len v poskytovaní rôznych druhoch úverov, nemajú oprávnenie od ČNB na prijímanie vkladov od ekonomických subjektov. Predmetom ich podnikania je najčastejšie poskytovanie spotrebiteľských úverov, leasingov ale aj hypotečných úverov (Ministerstvo financií Česká republika, 2017).

V roku 2016 prebehla novela zákona č. 257/2016 Z. z. o spotrebiteľskom úveru, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebiteľskom úvere“), ktorá zapríčinila, že nebankový trh sa zúžil z počtu približne 55 000 poskytovateľov resp. sprostredkovateľov len na 84. Tento rapidný pokles zapríčinil fakt, že spoločnosti ktoré chceli poskytovať alebo sprostredkovať úver museli splniť požiadavky určené ČNB. Medzi tieto požiadavky patrí napríklad podmienka získania licencie od ČNB na vykonávanie činnosti, vedenie spoločnosti musí byť dostatočne dôveryhodné a spoločnosť musí disponovať kapitálom aspoň 20 milión korún s čím súvisí aj

preukázateľnosť peňazí (Mladěnka, 2019). Najznámejšie nebankové spoločnosti na českom trhu sú Home Credit a. s., Provident Financial s. r. o., Zaplo Finance s. r. o. a iné.

2.1.2 Kapitálový sektor

Pojem kapitálový trh sa často zamieňa aj s pojmom sektor investičných služieb. Tento sektor je zameraný na smenu finančných prostriedkov od investorov k emitentom, ktorí predstavujú dva základné skupiny subjektov tohto trhu.

Investor je osoba, ktorá disponuje s voľnými finančnými prostriedkami a na kapitálový trh vstupuje za účelom ich zhodnotenia – investovania do cenných papierov (ďalej len „CP“).

Vydavateľmi týchto investičných inštrumentov sú práve emitenti, ktorí emitujú akcie alebo dlhopisy s cieľom obstarania peňažných prostriedkov, ktoré sú spravidla použité na rozvoj ich podnikania. Táto smena sa odohráva na burze.

Dôležitým subjektom na kapitálovom trhu je taktiež aj Česká národná banka (ďalej len „ČNB“), ktorá dohliada na fungovanie trhu a vytvára pravidla pre jeho správne fungovanie v spolupráci s Ministerstvom financií ČR (ManagementMania.com, 2017).

2.1.3 Sektor poisťovníctva

ČNB pôsobí tiež aj na poisťnom trhu ČR, kde tuzemským poisťovniam udeľuje povolenie, na základe ktorého môžu uskutočňovať poisťovacie činnosti. Zákon č. 277/2009 Z. z. o poisťovníctve, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poisťovníctve“) špecifikuje, kto okrem tuzemských poisťovní môže vykonávať poisťovaciu respektíve zaistovaciu činnosť.

Podľa § 4 zákona o poisťovníctve môže okrem tuzemskej poisťovne prevádzkovať na základe oprávnenia od ČNB poisťovaciu (zaistovaciu) činnosť aj poisťovňa (zaistovňa) z tretieho štátu a samozrejme aj poisťovne (zaistovne) z členského štátu iného ako je ČR a to buď na základe slobody dočasného poskytovania služieb alebo vďaka právu zriaďovať pobočky. Služby týchto subjektov sú využívané či už fyzickými alebo právnickými osobami ako ochrana pred udalosťami, ktoré by mohli spôsobiť škodu poistenému kedy sa vypláca náhrada vo forme poistného plnenia, alebo ide o tzv. zabezpečenie príjmu v budúcnosti napríklad formou penzijného poistenia.

Produkty poisťovní sa môžu poskytovať aj prostredníctvom poisťovacích sprostredkovateľov, ktorí sú registrovaní u ČNB a ich činnosť je upravená zákonom

č. 38/2004 Z. z. o poisťovacích sprostredkovateľoch a likvidátoroch poisťných udalostí, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poisťovacích sprostredkovateľov“).

2.1.4 Sektor platobného styku a tržnej infraštruktúry

V rámci sektoru platobného styku rozlišujeme subjekty na osoby vydávajúce elektronické peniaze a osoby poskytujúce platobné služby. Elektronické peniaze môžu vydávať buď inštitúcie elektronických peňazí alebo vydavatelia elektronických peňazí malého rozsahu. Charakteristickými inštitúciami elektronických peňazí sú spoločnosti, ktoré poskytujú možnosť platiť na internete alebo pomocou mobilných telefónov, chytrých hodín.

Do druhej kategórie vydavateľov elektronických peňazí malého rozsahu patria osoby, ktoré neprekročia zákonný limit vydania 5 miliónov eur za posledný polrok. Výhodou tejto skupiny sú miernejšie regulatívne nároky a zjednodušený dohľadový systém.

Ďalším subjektom platobného styku sú osoby, ktoré tento platobný styk poskytujú – najznámejšie sú banky a družstevné záložne. Tieto dva subjekty vykonávajú činnosti na základe ich licencií. Avšak umožňovať platobný styk sú kompetentné aj zvláštne právnické osoby (ďalej len „PO“), rozdelené na platobné inštitúcie a poskytovateľov platobných služieb malého rozsahu. Tak ako aj pri vydavateľov elektronických peňazí malého rozsahu, tak aj poskytovatelia platobných služieb malého rozsahu platia miernejšie regulatívne a dohľadové nároky. Podmienkou tejto kategorizácie je, aby priemerné platobné transakcie PO nepresiahli čiastku 3 miliónov eur za posledných 12 mesiacov. Najčastejšie sem patria telekomunikačné spoločnosti.

Činnosť platobných inštitúcií tkvie najmä v realizovaní hotovostných a bezhotovostných transakcií. Pod touto kategóriou si môžeme napríklad predstaviť spoločnosti zabezpečujúce internetové platobné systémy ako je PayPal, PayU a patrí tu aj online služba so sídlom v ČR Zonky s. r. o.

Oprávnenie poskytovať platobné služby týchto osôb je stanovené zákonom č. 284/2009 Z. z. o platobnom styku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o platobnom styku“) a PO musia taktiež získať povolenie vydané ČNB (ČNB, 2019).

2.2 Bankový systém

Bankový systém je spôsob, akým je usporiadaný bankový sektor, v ktorom je presne a jasne definované postavenie banky a ostatných členov bankového sektoru. Tento systém delíme na jednostupňový alebo dvojstupňový. Rozdelenie je založené na fakte, či v sústave figuruje centrálna banka (ďalej len „CB“) alebo nie.

Kantnerová (2016) špecifikuje jednostupňový bankový systém ako systém, ktorý je typický tým, že prácu CB nahrádza iný centrálny organ krajiny nebankového druhu alebo CB vôbec neexistuje. Práve v rokoch 1918 až 1926 tento nebankový organ v ČR predstavoval Bankový úrad ministerstva financií. Jednostupňový systém môže fungovať aj na princípe monobanky. Monobanka je banka, ktorá uskutočňuje komerčné aj centrálné bankovníctvo tzn. že okrem menovej politiky poskytovala napríklad aj úvery podnikateľským subjektom. Na pravidle monobanky zasa fungovala ČR v rokoch 1950 – 1989, kedy existovala Štátna banka československá (Revenda, 2011). S jednostupňovým bankovníctvom sa stretneme aj v súčasnosti napríklad v Kórei.

V súčasnej dobe je v ČR nastolený dvojstupňový bankový systém kedy pod dohľadom ČNB, ktorá predstavuje centrálnu autoritu (CB) a zameriava sa na menovú politiku, vykonávajú svoju podnikateľskú činnosť obchodné banky. Tento režim je nastolený od roku 1993 kedy došlo k rozdeleniu Československa – vznik dvoch samostatných štátov Česka a Slovenska a teda aj dva samostatné bankové systémy pre dané krajiny s čím súvisí vznik českej a slovenskej koruny (ČNB, 2018).

Bankový systém ďalej rozdeľujeme na univerzálny a špecializovaný. Univerzálny systém prepája komerčné aj investičné bankovníctvo tzn. banky uskutočňujú všetky bankové operácie a teda sú držiteľom univerzálnej bankovej licencie. Výhodou univerzálnej banky je pre klienta tá, že všetky bankové produkty získa na jednom mieste často za zvýhodnenú cenu, pre banku to okrem úspor zo sortimentu predstavuje aj diverzifikáciu podnikania čo znižuje riziko banky. Práve najväčšie banky či už v tuzemsku alebo vo svete fungujú na systéme univerzálneho bankovníctva. V ČR to je napríklad Česká spořitelna, a. s., ČSOB, a. s. Nevýhodou je tá, že univerzálnosť je drahá a s prevádzkou širokej siete pobočiek súvisia vysoké náklady na prevádzku. Špecializovaný systém je nastavený tak, že banky sa zameriavajú len na určité špecializované služby čiže na konkrétnu skupinu potencionálnych klientov. Výhoda pre špecializované banky je že dokážu bez väčších problémov reagovať na najnovšie trendy,

vysoká efektívnosť, pre ekonomiku zasahujúca, že pokiaľ nastane krach takejto banky, nebude to mať na hospodárstvo krajiny taký veľký dopad, ako keby došlo k bankrotu univerzálnej banky (Dvořák, 2005).

Ako tvrdí Velek (2000), špecializované banky delíme na:

- hypotečné banky, ktoré sa sústreďujú na ponuku hypotečných úverov,
- investičné banky poskytujúce služby spojené s investovaním – transakcie s rôznymi finančnými nástrojmi, sprostredkovanie akvizícií a fúzií,
- sporiteľne zamerané na prijímanie depozit, vytváranie terminovaných vkladov či už od obyvateľstva alebo podnikateľských subjektov,
- stavebné sporiteľne špecializované na poskytovanie stavebných sporení alebo úverov zo stavebného sporenia a
- sporiteľné a úverové družstvá alebo aj označované ako družstevné záložne, ktoré už boli definované v predchádzajúcej časti ako malé banky založené na družstevných princípoch.

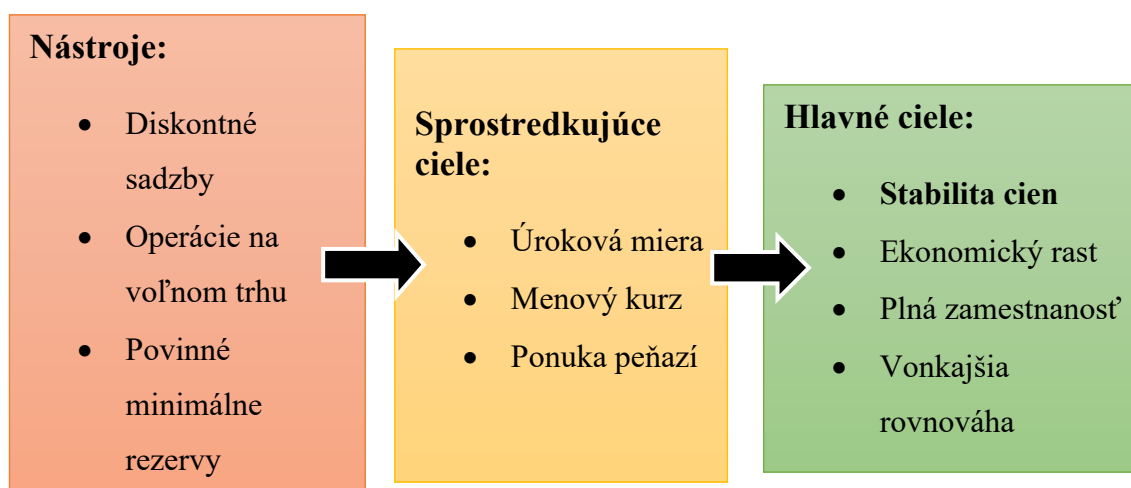
2.3 Centrálna banka

Ako už bolo zmienené, v ČR funkciu CB plní Česká národná banka. Je bankou bánk a slúži ako banka štátu. Zákon č. 6/1993 Z. z. o Českej národnej banke, v znení neskorších predpisov, (ďalej len „zákon o ČNB“) definuje v § 1 ods. 1 ČNB ako kľúčovú banku ČR, dohľadný orgán nad finančným trhom a orgán kompetentný k riešeniu kríz.

Hlavným cieľom ČNB podľa tohto zákona a aj Ústavy ČR je udržiavanie cenovej stability. Medzi ďalšie hlavné ciele centrálnej autority patri plná zamestnanosť, ekonomický rast a vonkajšia rovnováha. Jurečka a kolektív (2013) tvrdí, že ak chce CB dosiahnuť hlavné ciele svojej politiky, musí si vybrať niektorý z vlastných inštrumentov, ktoré svojou účinnosťou ovplyvňujú sprostredkujúce premenné - úrokové sadzby, ponuku peňazí a menový kurz.. Až ich zmena sa prejaví v cieľových premenných vid' Obr. 2.1.

Na tomto obrázku sú zobrazené nepriame nástroje, označované aj ako tržné, ktoré CB spravidla využíva. Existujú aj administratívne inštrumenty (priame nástroje), ktoré banka nevyužíva, pretože majú podobu rôznych zákazov či príkazov. K použitiu týchto administratívnych nástrojov sa prikloní CB v okamihu, keď nastavené výrazná nerovnováha, avšak k bežnej regulácii využíva nepriame nástroje, ktoré nenarušujú vzťahy vytvorené tržnými silami tak veľmi, ako práve priame (Jurečka a kol., 2013).

Obr. 2.1 Nástroje a ciele monetárnej politiky

Zdroj: Jurečka a kol. (2013, s. 166), vlastné spracovanie

Presný rozsah činnosti ČNB je ukotvený v zákone o ČNB a podľa neho centrálna banka napríklad:

- emituje peniaze,
- spravuje menové rezervy,
- plní ciele monetárnej politiky,
- vykonáva dohľad nad subjektami finančného trhu a iné.

Od roku 2010 platí nový inflačný cieľ ČNB vo výške 2 % ročne s tolerančným pásmom ± 1 %. Aj napriek existencii rôznych nástrojov k dosiahnutiu inflačného cieľa sa skutočná inflácia od stanovenej hodnoty líši v dôsledku neočakávaných šokov. ČNB nie je schopná po týchto šokoch vrátiť infláciu na úroveň 2 % svojou menovou politikou ihneď a preto existuje spomínané tolerančné pásmo. Tento inflačný cieľ je platný až do okamihu, kedy sa ČR rozhodne vstúpiť do eurozóny a prijme európsku menu euro (ČNB, 2019). Priemerná ročná miera inflácie v decembri roku 2018 v ČR je 2,1 % (Český statistický úrad, 2019).

2.4 Obchodné banky

Banky sú často označované za inštitúcie finančného sprostredkovania, pretože vďaka depozitom zhromažďujú voľné finančné prostriedky ekonomických subjektov s prebytkom prostriedkov a formou úverov alebo iných investícií (napríklad nákupom CP) ich rozdeľujú zasa subjektom, ktorý majú aktuálne nedostatok financií (Revenda, 2015).

V roku 2020 pôsobí na území ČR 49 bánk a pobočiek zahraničných bánk, počet družstevných záložní je 9. V ČR pôsobia aj subjekty, ktoré zastupujú zahraničné banky (ČNB 2020). Mohlo by sa zdať, že ide o zhodný subjekt ako pobočky zahraničných bánk, avšak tieto subjekty nepodnikajú, nie sú zapísané v obchodnom registri. Ich činnosť spočíva v sprostredkovaní styku medzi zastupovanou zahraničnou bankou a českými inštitúciami a orgánmi. Taktiež propagujú zastupujúcu zahraničnú banku a poskytujú zdarma poradenstvo (altaxo.cz, 2019). V súčasnosti je na trhu 12 takýchto subjektov (ČNB, 2020).

Posledný subjekt v oblasti bankovníctva s ktorým sa môžeme stretnúť na českom trhu sa zaraďuje do skupiny označovanej ako „zahraničná finančná alebo úverová inštitúcia a pobočky zahraničných finančných alebo úverových inštitúcií poskytujúcich cezhraničnej služby v ČR“ (ďalej len „zahraničné finančné inštitúcie“). Do tejto skupiny patria zahraničné subjekty z iných členských štátov EÚ, ktoré poskytujú na území ČR svoje finančné služby na podstate tzv. notifikácie (Kročák, 2017). Aby mohla inštitúcia poskytovať cezhraničné služby v ČR, ako prvé musí oboznámiť svoj tuzemský dohľadný orgán o tom, že má úmysel preniknúť na český trh a taktiež musí uviesť zoznam služieb, ktoré na danom trhu zamýšľa poskytovať. Až po splnení tejto skutočnosti domovský dohľadný orgán upovedomí ČNB, ktorá zahraničnú finančnú inštitúciu doplní do zoznamu, kde sa uvádzajú inštitúcie zo zahraničia, ktoré môžu realizovať svoju činnosť na základe jednej zo základných slobôd Európskeho jednotného trhu, konkrétne slobody voľného pohybu služieb (Kročák, 2017). V súčasnosti do tejto kategórie patrí až 468 subjektov (ČNB, 2020).

Počet sa každoročne mení, čo môže byť spôsobené napríklad fúziou bankových spoločností alebo aj odobraním bankovej licencie. V Tab. 2.2 je zobrazený prehľad bankových subjektov v časovej rade od roku 2015 až do súčasnosti. Časová rada súhrnného počtu bankových subjektov od roku 2009 až po súčasnosť je obsiahnutá v Prílohe č. 1.

Tab. 2.2 Počet obchodných bánk v ČR od roku 2015 až po súčasnosť

Bankové subjekty	Počet subjektov v rokoch					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Banky a pobočky zahraničných bánk	46	45	46	50	49	49
Družstevné záložne	11	11	10	10	9	9
Zastúpenie zahraničnej banky	13	14	14	12	12	12
Zahraničné finančné inštitúcie	382	405	431	445	468	467

Zdroj: Česká národní banka (2020), vlastné spracovanie

Okrem rozdelenia bánk na univerzálne a špecializované, ČNB rozdeľuje banky podľa veľkosti bilančnej sumy. Rozdelenie podľa veľkosti slúži pre štatistické účely a nemá žiaden súvis z hľadiska regulatívnych opatrení. Od roku 2008 toto rozdelenie prešlo rôznymi zmenami v rámci rozhodných hodnôt pre začlenenie, viď Tab. 2.3.

Tab. 2.3 Rozdelenie bánk podľa bilančnej sumy v rokoch 2008 – 2016

Obdobie	Hodnota bilančnej sumy		
	Malé banky	Stredné banky	Veľké banky
2008 – 2009	< 50 mld. Kč	50 – 150 mld. Kč	> 150 mld. Kč
2009 – 2012	< 50 mld. Kč	50 – 200 mld. Kč	> 200 mld. Kč
2012 – 2016	< 50 mld. Kč	50 – 250 mld. Kč	> 250 mld. Kč

Zdroj: Česká národní banka (2019), vlastné spracovanie

Od roku 2016 nastala zmena v kategorizovaní bánk podľa veľkosti. Pri zaradení banky do jednotlivých skupín už nie je rozhodujúci faktor hodnota bilančnej sumy, ale začlenenie je postavené na veľkosti podielu bilančnej sumy banky na celkovom objeme bilančnej sumy bankového sektoru. Podiel bilančnej sumy banky na celkovom objeme bilančnej sumy bankového sektoru u malých bánk je menší ako 2 %, u stredne veľkých bánk v rozmedzí 2-10 % a podiel veľkých bánk je väčší ako 10 %. Začlenenie

obchodných bank do skupiny je záväzné po celý rok, bez ohľadu na to, či počas roka došlo k zmene respektíve dosiahnutiu novej limitnej hodnoty (ČNB, 2018).

Banky svoju činnosť vykonávajú na základe bankovej licencie. Od roku 2004, kedy ČR vstúpila do Európskej únie sa uplatňuje koncept jednotnej bankovej licencie. Zmyslom tohoto jednotného oprávnenia je, že pokiaľ podnikateľský subjekt získa túto jednotnú licenciu v tuzemskom štáte, má právo uskutočňovať svoju bankovú činnosť okrem tuzemského štátu t. j. vydavateľský štát licencie, na území ktoréhokoľvek iného členského štátu Európskej únie a ostatných štátov Európskeho hospodárskeho priestoru, bez licencie vydananej kompetentnou inštitúciou takéhoto štátu. Pokiaľ sa teda zahraničná banka rozhodne poskytovať svoje služby na území ČR a je držiteľom jednotnej licencie od svojho tuzemského štátu, môže svoju činnosť zahájiť len prostredníctvom oznámenia ČNB (Jílek, 2013; Kallabis, 2012).

2.5 Bankové produkty

Obchodné banky svojej cieľovej skupine poskytujú rôzne druhy služieb. Aj keď ich hlavnou činnosťou je prijímanie vkladov a vďaka nim poskytovanie úverov, svojím klientom ponúkajú aj napríklad možnosť otvorenia si účtu pre súkromné alebo podnikateľské účely, ktoré môžu byť vedené či už v českej korune alebo v cudzej mene. K účtom poskytujú debetné karty, ktoré klienti používajú na výbery z bankomatov, platenie v obchodoch alebo na realizovanie bezhotovostných transakcií na internete. Ďalej môžu využívať bezpečnostné schránky na úschovu cennosti, realizovať platobný styk pomocou internetového bankovníctva, taktiež niektoré banky poskytujú zmenárenské služby aj keď ich prevádzku banky v súčasnosti obmedzujú, a iné druhy produktov. Všetky tieto služby, môžeme rozdeliť do skupín podľa určitých kritérií. V odbornej literatúre sa najčastejšie stretávame s dvoma kategorizáciami produktu a to buď podľa toho, aký ma poskytovaný produkt odraz na bankovú bilanciu alebo podľa účelu, ktorý poskytovaný produkt plní.

2.5.1 Rozdelenie produktov podľa odrazu v bankovej bilancii

Najčastejšie sa stretávame s rozdelením služieb respektíve obchodov na obchody aktívne, pasívne a neutrálne. Ide o rozdelenie, ktoré vychádza z pohľadu banky a produkty sú rozdelené do skupín podľa toho, aký majú odraz na bilanciu bank – je to rozdelenie podľa klasického prístupu.

Aktívne bankové obchody sa označujú preto aktívne, lebo sa odrážajú na strane aktív v bankovej bilancie. Banka ma pri nich postavenie veriteľa. Sú spojené s prijímaním úrokov (výnosové úroky), vznikom vlastníckych práv alebo pohľadávok. Charakteristickým produktom tejto skupiny sú úvery spotrebiteľské a iné druhy úverov.

V pasívnych obchodoch zastáva banka pozíciu dlžníka, kedy ona platí úroky (nákladové úroky). Tieto produkty sa odrážajú na pasívnej strane bilancie a pri ich realizácii vznikajú záväzky. Môže sa zdať neefektívne pre banky uskutočňovať takéto obchody, keďže jej vznikajú náklady vo forme úrokov, avšak ak chce banka realizovať aktívne obchody, musí získať kapitál na ich realizáciu, a ten práve ziskava z pasívnych obchodov. Dôležité je, aby tieto nákladové úroky neprevýšili výnosové, pretože by to mohla pre banku znamenať stratovosť, keďže úroková marža je hlavným zdrojom zisku banku. Typickými pasívnymi obchodmi je vydávanie (emisie) svojich dlhopisov a prijímanie vkladov. Tieto dva druhy obchodov sa označujú aj ako obchody založené na báze úrokového rozdielu, pretože sú viazané na prijímanie a vyplácanie úrokov.

Existujú aj obchody, kedy banka nezastáva ani veriteľa ani dlžníka a tieto obchody sa označujú ako neutrálne. Názov neutrálne je z takého dôvodu, že uskutočnenie týchto obchodov sa v bilancii neodráža ani na strane pasív ani aktív. Pri neutrálnych obchodoch sa neinkasujú úroky, ale poplatky respektíve provízie, ktorých výška nemusí byť pre banku príliš atraktívna ale banky ich realizujú z dôvodu získania respektíve udržiavania klientov a hlavne preto, že pri poskytnutí takéhoto produktu môžu banka naviazať na poskytnutie produktu, ktorý už je pre ňu výnosovo atraktívny. Do tejto skupiny patrí napríklad poskytovanie bežných účtov, služieb bezpečnostných schránok, sprostredkovanie platobného styku (Peterská, 2010; Kantnerová, 2016).

2.5.2 Rozdelenie produktov podľa účelu

Aby si banky udržali a tiež aj získali nových klientov, musia sa na nich čím ďalej tým viac orientovať, prispôbovať svoje produkty na potreby klientov pretože banku netvorí len zamestnanci, ale hlavne klienti. Rozdelenie podľa účelu respektíve funkcie je rozdelenie, ktoré vychádza z toho, akú funkciu plní produkt, ktorý banka poskytuje svojej klientele, čiže ide o rozdelenie vychádzajúce z pohľadu klienta.

Kantnerová (2016) tvrdí, že tento moderný prístup rozdeľuje produkty do nasledujúcich skupín:

- finančné úverové bankové produkty – sú to produkty, vďaka ktorým klienti získavajú pre svoju potrebu čiže sa jedná napríklad o úvery,
- depozitné bankové produkty – označujú sa aj ako vkladové produkty a predstavujú pre klienta možnosť vložiť respektíve investovať jeho voľné finančné prostriedky na rôzne druhy bankových účtov – napríklad na bežný bankový účet, sporiaci účet, terminovaný vklad a iné,
- platobné bankové produkty – vďaka takýmto produktom môže klient realizovať platobný a zúčtovací styk.

2.6 Charakteristika bankových produktov

Produktové portfólio obchodných bánk sa môže líšiť podľa toho, o akú druh banky sa jedná. Stavebné sporiteľne sa špecializujú na vklady a úvery spojené s bývaním, portfólio univerzálnych bánk je oveľa širšie, od vedenia účtov až po rôzne investičné produkty. Avšak všetky bankové produkty majú spoločne určité charakteristiky a:

- dualizmus,
- nehmotný charakter,
- vzájomná prepojenosť a podmienenosť.

Dualizmus bankových produktov predstavuje spojenie vecnej a hodnotovej stránky v rámci produktu. Hodnotovú stránku meriame v peňažných jednotkách a je daná finančným objemom (napr. objem bankového prevodu). Vecná stránka je vyjadrená počtom jednotlivých produktov (napr. počet bankových prevodov) a je výsledkom pôsobenia personálnych, materiálnych a technických faktorov.

Nehmotný respektíve nemateriálny charakter znamená, že produkty banky nie sú skladovateľné, patentovateľné a naopak sú abstraktné. To že nie sú skladovateľné pre banku znamená, že banka musí flexibilne reagovať na dopyt od klientov, čo pre banku znamená aj vysoké náklady. Pokiaľ banka uvedie do svojej ponuky nový produkt, nemôže si ho dať patentovať a to práve spôsobuje to, že konkurenčné banky napodobňujú výrobky konkurenčných bánk. A keďže produkty bánk sú abstraktné – nie sú viditeľné ako napríklad keď si niekto kúpi automobil, tak banka musí svoje produkty verejnosti predstavovať prostredníctvom reklamy a taktiež sa musí zameriavať na kvalitné poradenstvo ktoré zabezpečujú práve zamestnanci bánk, ktorý majú za úlohu produkt potencionálnym klientom predstaviť, vyzdvihnúť jeho vlastnosti a výhody.

Vzájomná prepojenosť a podmienenosť znamená že jeden bankový produkt nefunguje bez druhého a tiež to, že banky úmyselne spájajú určité bankové produkty, aby mohli klientom zabezpečiť lepšie služby – napríklad ponúkajú internetové bankovníctvo k produktom, aby klienti mali o svojich produktoch prehľad nonstop (Dvořák, 2001; Kantnerová, 2016)

2.7 Banková daň

Myšlienka zdanenia inštitúcií vo finančnom sektore siaha do roku 1936, ktorá je spojená s ekonómom Johnom Maynardom Keynesom. Dôvod, prečo sa už pred viac ako 80 rokmi snažil tento významný ekonóm zdaníť finančný sektor je v podstate zhodný s tým súčasným – ide o reakciu na hospodársku krízu, no v tomto prípade v 30. rokoch 20. storočia. Jednou z príčin vzniku tejto krízy je aj krach Newyorskej burzy CP, vyvolaný práve finančnými špekuláciami, ktoré by boli vďaka zdaneniu redukované (Varga, 2014).

O niečo neskôr, v 70. rokoch 20. storočia sa stretávame so zdanením menových transakcií, ktoré predstavil James Tobin a ide o konkrétny druh dane z finančných transakcií. Daň z menových operácií je verejnosti oveľa známejšia pod pojmom „Tobinová daň“ alebo „daň Robina Hooda“. Úlohou dane bolo obmedziť špekulatívne obchody realizované na devízovom trhu a tým znížiť riziko vzniku menovej krízy, alebo jej vzniku úplne zabrániť. James Tobin tvrdil, že tieto špekulácie majú negatívny efekt na hospodárstvo plus sú spoločensky bezpredmetné a preto akýkoľvek prevod meny má podliehať nízkej dani, ktorá zabezpečí redukovanie nepriaznivých efektov na hospodárstvo (Jílek, 2013). Konštrukcia takéhoto zdanenia ostala len v teoretickej rovine tzn. nebola aplikovaná v žiadnej krajine.

Diskusia o uvalení dane na finančný sektor sa znovu obnovila v roku 2009 ako reakcia na Finančnú krízu (2007 – 2009). Diskutovalo sa o nej na úrovni G-20. Za označením G-20 sa nachádza zoskupenie najväčších ekonomík sveta reprezentované guvernermi CB a tiež ministrami financií. Do tejto skupiny okrem štátov Európskej únie (ďalej len „EÚ“) patrí ďalších 19 štátov, napríklad Kanada, USA, Čína, Japonsko, Austrália alebo Brazília (G20 2015 Turkey, 2019). O rok neskôr bol zverejnený prvý dokument o zdanení finančného sektora, ktorý sa zaoberá zdanením na úrovni EÚ. Problematike zdanenia na únijnej úrovni sa venuje ďalšia kapitola, kde je bližšie špecifikované, akým spôsobom prebiehalo jednanie o zavedení tohto zdanenia a tiež aj aké výsledky boli dosiahnuté.

Z uvedeného vyplýva, že problematika regulácie finančného sektora sa stáva aktuálnou v okamihu riešenia nepriaznivých dopadov či už finančných alebo hospodárskych kríz. Nerudová (2011) tvrdí, že existujú tri hlavné ciele ktoré majú byť dosiahnuté pomocou zdanenia finančného sektoru. Prvým cieľom je zvýšenie stability a efektívnosti finančných trhov so súbežným znížením ich volatility a tiež by zavedenie dane malo zmierniť negatívne efekty späté s prehnaným podstupovaním rizika, ktoré môže zapríčiniť vznik negatívnych externalít. Druhý dôležitý cieľ je, aby sa finančný sektor výrazne a spravodlivo podieľal na verejných financiách. Posledný cieľ je spojený s faktom, že hlavne finančný sektor má na svedomí vznik finančnej krízy a práve preto sa má podieľať na fiškálnej konsolidácii. A práve to má byť docielené zavedením novej dane prípadne zvýšením už existujúcej dane.

3 Aplikácia bankovej dane v Európskej únii

Cieľom tejto kapitoly je priblížiť zložitý a momentálne bezúspešný pokus zavedenia bankovej dane na únijnej úrovni. O tejto možnosti je diskutované už viac ako 10 rokov, kedy na úplnom začiatku videla Európska komisia potenciál v zdanení takmer všetkých finančných transakcií avšak v súčasnosti sa prikláňa k zdanení len určitých transakcií. Jednotlivé kroky, ktoré Európska komisia uskutočnila počas tohto obdobia sú uvedené v nasledujúcej podkapitole. Po vymedzení tohto postupu a tiež aj hlavnej príčiny vzniku konceptu bankovej dane nasledujú podkapitoly obsahujúce informácie o členských štátoch, v ktorých je banková daň v súčasnosti aplikovaná.

3.1 Priebeh zavedenia bankovej dane

Zhmotnenie úvah o zdanení finančného sektora prebehlo v treťom kvartáli 2010, kedy Európska komisia zverejnila Oznámenie Komisie COM (2010) 549 o zdanení finančného sektora, v ktorom je uvažované o dvoch možných spôsoboch zdanenia finančného sektora a to:

- daňou z finančných transakcií, označovanou ako „FTT“, ktorú považuje Európska Komisia za adekvátnejší prostriedok získania príjmov v celosvetovom meradle a
- daňou z finančných aktivít, označovanou ako „FAT“ – vo forme navrhutej Medzinárodným menovým fondom.

Európska Komisia (ďalej len „Komisia“) si v tomto oznámení dala za úlohu preskúmať komplexný vplyv vyššie uvedených nástrojov a následne na základe ich posúdenia predložiť najneskôr v lete 2011 návrhy týkajúce sa politických oprávnení.

Na základe týchto skutočností bol v septembri 2011 predstavený Komisiou prvý návrh smernice Rady COM (2011) 594, o spoločnom systéme dane z finančných transakcií (ďalej len „Návrh smernice o FTT 2011“), v ktorom sa priklonila práve k zdanení finančných transakcií (FTT). Cieľom návrhu je harmonizovať právne predpisy vo veci FTT jednotlivých členských štátov EÚ, čo má zabezpečiť bezproblémové fungovanie jednotného trhu. Návrh tejto smernice obsahuje aj návod, ako postupovať na medzinárodnej úrovni pri navrhovaní a zavedení efektívnej FTT, ktorá zabezpečí generovanie významných príjmov. Pôvodný plán Komisie bol presadiť túto daň na úrovni G-20. Samozrejme, dosiahnuť jednomyselnú zhodu, ktorá je podmienkou pri

rozhodovaní v daňovej oblasti, bolo nereálne a to hlavne z dôvodu odlišných dopadov hospodárskej krízy na jednotlivé členské štáty a tak Európska rada dňa 29. júna 2012 rozhodla o neprijatí Návrhu smernice 2011, čím došlo viac menej k upustení od presadenia na globálnej úrovni.

Existovali však aj štáty, ktorým sa idea spoločného systému dane z finančných transakcií pozdávala až do takej miery, že sa rozhodli usilovať o posilnenie tejto spolupráce. Záujem prejavilo až 11 členských krajín EÚ, konkrétne Belgické kráľovstvo, Estónska republika, Francúzska republika, Grécka republika, Portugalska republika, Rakúska republika, Slovenská republika, Slovinska republika, Spolková republika Nemecko a Talianska republika. Vybrané krajiny zaslali Komisií listy s informáciou, že majú v pláne zaviesť túto novú daň a zároveň žiadali, aby bol Návrh smernice o FTT 2011 východiskom pre ciele posilnenej spolupráce a aj oblasť jej pôsobnosti (Rada Európskej únie, 2013).

Na základe prijatých žiadostí sa rozhodla Komisia predložiť Rade Návrh rozhodnutia Rady COM (2012) 631 final, ktorým sa povoľuje posilnená spolupráca v oblasti dane z finančných transakcií. V januári 2013 Rada pre hospodárske a finančné záležitosti (ECOFIN) po prijatí súhlasu o posilnení spolupráce, ktorý bol udelený Európskym parlamentom, rozhodla o povolení posilnenia spolupráce. Komisia následne predniesla Návrh smernice Rady COM (2013) 71 final, (ďalej len „Návrh smernice o FTT 2013“), ktorým bude posilnenie spolupráce realizované a jeho podkladom, ako žiadali členské štáty, je Návrh smernice o FTT 2011 (Európska komisia, 2013).

Podľa článku 20 Návrhu smernice o FTT 2013, mali členské štáty EÚ najneskôr do konca septembra 2013 prijať a uverejniť právne predpisy a opatrenia za účelom zosúladenia so smernicou, aby od roku 2014 mohla byť FTT aplikovaná. Predpokladaná výška ročných príjmov z FTT pri posilnenej spolupráci 11 členských krajín je 30 až 35 miliárd eur (Európska komisia, 2013).

Plán Európskej komisie opäť nevyšiel, v máji 2014 zasadala skupina ministrov financií Eurozóny (Euroskupina), ktorá rozhodla o tom, že FTT bude možné aplikovať najprv v roku 2016. Od tejto presadenej spolupráce sa v roku 2015 dištancovala Estónska republika. Určité pochybnosti sa objavili aj na strane Belgickej, Slovinskej a Talianskej republiky. Pokiaľ by sa pridali k dištanci Estónska ďalšie dva členské štáty EÚ, nebolo by možné pokračovať v posilnení spolupráce v oblasti FTT (Vondráčková, 2016).

V súčasnosti stále táto daň nebola zavedená a podľa posledných informácií sa bude o to usilovať znovu v roku 2021 (Koreň, 2019a). V marci 2019 sa uskutočnilo stretnutie Rady ECOFIN, na ktorej sa okrem iného zhodli, že v budúcnosti sa bude pri FTT diskutovať na podstate nemecko-francúzskeho návrhu z januára 2019. Francúzsko a Nemecko v ňom navrhovalo, aby diskutovaná FTT na únijnej úrovni vychádzala zo vzoru dane z finančných transakcií, ktorá je vo Francúzsku od roku 2012 zavedená. Ďalšiu zhodu dosiahli v oblasti príjmov z tejto dane, ktoré by mali alokovať medzi štáty, ktoré sa pričiňujú o zavedenie FTT, na základe vyrovnávacieho mechanizmu (Koreň, 2019a; Rada EÚ, 2019).

3.2 Daň z finančných transakcií

Ako bolo spomenuté v predchádzajúcej podkapitole, o FTT najprv Európska komisia uvažovala v rozsahu podľa Návrhu smernice o FTT 2013, no v minulom roku na stretnutí Rady ECOFIN sa rozhodlo, že o dani z finančných transakcií bude uvažované na základe FTT, ktorá je aplikovaná vo Francúzsku. Jednotlivé spôsoby konštrukcie tejto dane sú predmetom nasledujúcich častí tejto podkapitoly.

3.2.1 FTT podľa Návrhu smernice o FTT 2013

Európska komisia pôvodne počítala so zavedením tohto konceptu dane najneskôr v roku 2014 ale ako už bolo uvedené, stále je táto problematika v štádiu riešenia. Zmyslom tejto dane je zdaniť hodnotu jednotlivých finančných transakcií, najmä finančných nástrojov – ich nákup a predaj, dlhopisy, akcie spoločnosti, derivátové a štruktúrované produkty a iné.

Vondráčková (2016) rozdeľuje potencionálne zaťažené transakcie daňou z finančných transakcií do nasledujúcich skupín:

- nákup a predaj finančného nástroja pred vzájomným započítaním resp. vysporiadaním,
- prevod práva nakladať s finančným nástrojom ako vlastníkom medzi subjekty skupiny a každý rovnocenný úkon nesúci prenos rizika spojeného s finančným nástrojom v prípadoch, na ktoré sa vzťahuje predchádzajúci bod,
- uzavretie derivátových zmlúv pred vzájomným zápočtom resp. vysporiadaním,

- výmena finančných nástrojov,
- dohoda o pôžičkách a výpožičkách CP, dohoda o spätnom odkupe alebo odpredaji.

Nie každá finančná inštitúcia bude podliehať tejto sektorovej dani. Aby mohlo nastať zdanenie vybraných transakcií, musí aspoň jedna zo zúčastnených strán transakcie mať sídlo v niektorom členskom štáte a zároveň koná buď na vlastný účet resp. účet inej osoby prípadne menom účastníka transakcie. Ide o tzv. zásadu usadenie, často sa stretáme s označením zásada rezidencie.

Druhou zásadou je zásada emisie, ktorá dopĺňa prvú zásadu. Má zabrániť presunu transakcií do iných jurisdikcií a to prostredníctvom právnej domnienky, že u vybraných transakciách sa ich účastník aj napriek faktu, že nie je usadený v členskom štáte bude považovať za „usadeného“ v tom štáte, v ktorom bol cenný papier emitovaný (Vondráčková, 2016).

Sadzbu dane si určí každý členský štát samostatne avšak pri jej stanovení musí zohľadniť skutočnosť, že Návrh smernice o FTT 2013 stanovuje minimálne sadzby, pod ktorú nemôžu členské štáty určiť svoju sadzbu. Podľa tejto smernice je minimálna úroveň sadzby:

- u finančných transakciách súvisiacich s derivátovými zmluvami 0,01 % zo základu dane (ďalej len „ZD“),
- u ďalších finančných transakciách s výnimkou transakcií v predchádzajúcom bode 0,1 % z daňového základu.

Pri určení ZD je potrebné rozlíšiť, či uskutočnená transakcia súvisí s derivátmi alebo nie. V prípade finančnej transakcie s derivátmi sa podľa článku 7 Návrhu smernice 2013 ZD rozumie „*pomyselná hodnota uvedená v derivátových zmluvách v čase finančnej transakcie*“. Podľa článku 6 tejto smernice sa za základ dane pri ostatných finančných transakciách považuje „*všetko, čo predstavuje protistranou alebo treťou stranou zaplatené alebo dlžné protiplnenie za prevod*“.

Okamih, ku ktorému vzniká finančnej inštitúcií daňová povinnosť uhradiť túto daň, je realizácia finančnej transakcie.

3.2.2 FTT podľa nemecko-francúzskeho návrhu

Na základe predchádzajúcich skúseností so zavedením FTT na únej úrovni, kedy sa už od roku 2011 nepodarilo dospieť k zmene, sa Francúzsko a Nemecko rozhodlo konať a predstavili kolektívny pozičný dokument, v ktorom má transakčná daň vychádzať z modelu transakčnej dane uplatňovanej vo Francúzsku. V porovnaní s návrhom konštrukcie FTT v predchádzajúcej podkapitole, sa táto konštrukcia transakčnej dane líši najmä vo vymedzení predmetu dane a výške daňovej sadzby. Pôvodne bol predmet dane stanovený veľmi široko, pri súčasnom návrhu je obmedzený na vybrané transakcie .

Na správne pochopenie konštrukcie dane podľa tohto návrhu je potrebné si vymedziť informácie o dani z finančných transakcií vo Francúzsku. Daň z finančných transakcií vyberaná vo Francúzsku sa skladá z troch daní. Prvou je daň z finančných transakcií, označovaná ako FTT (French Financial Transaction tax). Predmetom dane sú transakcie, pri ktorých dochádza k úplatnému nadobudnutiu majetkových CP emitovaných spoločnosťou so sídlom podnikania vo Francúzsku, zároveň musí byť kótovaná na burze CP a hodnota tržnej kapitalizácie spoločnosti k 1. decembru predchádzajúceho daňového roka je väčšia ako 1 mld. EUR. Jedná sa teda o transakcie majúce za následok prevod vlastníctva. Daňová sadzba pri implementácii tejto dane bola na úrovni 0,2 %, následne sa v roku 2017 zvýšila na 0,3 % zo základu a táto sadzba je platná aj v súčasnosti. V prípade, že CP bol získaný prostredníctvom výmeny a jeho obstarávacia hodnota nie je vyjadrená v zmluve, za obstarávaciu hodnotu sa bude považovať v tomto prípade považovať kótovaná cena CP na najviac relevantnom trhu z hľadiska likvidity. Ak je hodnota CP ktoré sú predmetom výmeny rozdielna, zúčastnené strany burzy zdania hodnotu získaného CP (Association française des marchés financiers, 2019).

Druhá daň je zameraná na vysokofrekvenčnému obchodovaniu, ktoré podlieha zdaneniu daňovou sadzbou 0,01 % (Fine, 2019) a označuje sa ako HFT tax (Tax on High frequency trading). *„Pri tomto spôsobe obchodovania sú obchodné príkazy vykonávané automaticky pomocou počítačových programov na základe vopred naprogramovaných algoritmov. Základom pre algoritmy sú matematické a štatistické metódy“* (Šauša, 2013, s. 7). Daň z vysokofrekvenčného obchodovania predstavuje daň zo zrušených resp. upravených vysokofrekvenčných obchodných príkazov a aplikuje sa

v prípade, že pomer zrušených príkazov k všetkým príkazom vydaných počas jedného obchodného dňa presahuje 80 % (Association française des marchés financiers, 2019).

Posledná daň, ktorá spadá do kategórie FTT vo francúzsku je daň zo swapov na kreditné (úverové) zlyhanie, označuje sa ako CDS tax (Tax on certain sovereign credit default swaps). Výška dane sa rovná 0,01 % z pomyselnéj čiastky swapu, ktorá je daná buď nominálnou hodnotou alebo čiastkou použitou k výpočtu platieb dlžných v rámci swapu. Poplatníkom tejto dane sú okrem PO založených resp. zapísaných vo Francúzsku aj FO so sídlom vo Francúzsku, ktorá si vybraný druh swapu obstarala (Association française des marchés financiers, 2019).

V návrhu, ktoré predložilo Francúzsko a Nemecko na začiatku roku 2019 sa navrhuje zaviesť len prvý druh FTT čiže FTTT. *„Podľa francúzskeho vzoru by sa mala uvaliť daň z finančných transakcií na nadobúdanie akcií kótovaných spoločností s ústredím v niektorom z členských štátov EÚ, ktorých trhovú kapitalizácia prekročila k 1. decembru predchádzajúceho roka 1 miliardu EUR“* (Rada Európskej únie, 2019, s. 2).

V návrhu sa ďalej uvádza, že zdaneniu podlieha prevod vlastníctva pri získaní účasti (podielu) v spoločnostiach s právnou formou podnikania akciovej spoločnosti, ktoré sú kótované na burze CP. Rada Európskej únie (2019, s. 2) uvádza, že zo zdanenia má byť vyňatá *„prvotná verejná ponuka akcií, tvorba trhu a vnútrodenné obchodovanie“*. Ďalej sa navrhuje, aby daňová sadzba bola minimálne na úrovni 0,2 % zo základu nie však viac ako 0,3 % a príjem tejto dane ma byť buď príjmom rozpočtu EÚ alebo rozpočtom eurozóny, ktorý síce ešte neexistuje ale o jeho vytvorení sa už uvažuje niekoľko rokov (Koreň, 2019b; Rada Európskej únie, 2019)

3.3 Daň z finančných aktivít

Aj napriek tomu, že nakoniec sa Európska komisia rozhodla pre FTT, je dobré si uviesť základné informácie aj o tejto dani. V literatúre a iných zdrojoch sa stretneme s označením tejto dane aj ako daň z finančných činností, ktorá bola ideou Medzinárodného menového fondu. Na rozdiel od transakčnej dane, je táto daň určená na zdanenie spoločnosti vykonávajúce činnosť vo finančnom sektore, a nie na transakcie nimi realizované. V podstate sa jedná o daň zo zisku obchodných spoločností.

V počiatkoch rokovania o tejto dani komisár Šemeta uviedol, že by táto daň mala byť zavedená v krajinách EÚ, bez zreteľa na fakt, či na globálnej úrovni bude alebo nebude aplikovaná (Euractiv, 2010)

Daňová sadzba sa odhadovala na úrovni 5 % a pri tejto sadzbe by bolo podľa Európskej Komisie možné dosiahnuť ročný zisk až 25 miliárd eur.

MMF predstavil tri možné modely tejto dane, konkrétne:

- adičná metóda,
- zdanenia rent,
- zdanenie rizika.

Weber a Marres (2012) tvrdia, že pri adičnej metóde je ZD konštruovaný široko a je zložený zo súčtu mzdových nákladov a ziskov. Tento ZD si obchodné spoločnosti môžu znížiť o odpočet investícií, avšak nemôže ísť o finančné náklady. Dá sa povedať, že táto daň zastupuje daň z pridanej hodnoty, od ktorej sú finančne činnosti zväčša oslobodené. V praxi sa s týmto modelom môžeme stretnúť napríklad v Dánsku už od roku 1990.

Široký (2018) opisuje model zdanenia rent ako model, ktorý sa zameriava na zdanenie ziskov a odmien nad určitú úroveň zisku – tzv. úroveň nominálneho zisku. MMF stanovuje dva spôsoby určenia tejto úrovne a to buď aplikáciou ukazovateľa ACE (allowance for corporate equity), alebo určením zisku, ktoré zahŕňa finančné i reálne transakcie.

Posledný modelom je model zdanenia rizika. Už ako z názvu vyplýva, tento typ súvisí s rizikom, ktoré finančné inštitúcie podstupujú za účelom dosiahnutia vyššieho výnosu. MMF tvrdí, že táto forma dane má odradiť inštitúcie od riskovania a to vďaka zdaneniu nadmerných výnosov plánujúcich z podstúpenia nadmerného rizika. Zdanenie týchto rizikových výnosov bude väčšie ako menej rizikových. Nadmerným výnosom sa rozumie výnos presahujúci úroveň priemerného výnosu z čoho teoreticky plyní, že pokiaľ výnos z vlastného kapitálu nepresiahne stanovenú úroveň, tak časť renty nebude zaťažovaná daňou (MMF, 2010)

3.4 Hlavná príčina zavedenia bankovej dane

Koncept bankovej dane vznikol ako reakcia na globálnu ekonomickú krízu prebiehajúcu v rokoch 2007 až 2010. Ako tvrdí Vondráková (2016), za jednou z príčin vzniku tejto svetovej finančnej krízy sa považuje kríza na Hypotečnom trhu v Spojených štátoch Amerických, ktorá vypukla v roku 2007.

Za vznikom Americkej hypotečnej krízy nestoja len skutočnosti tesne pred rokom 2007, prvé príčiny nastali už v 90tych rokoch minulého storočia a to vzostup informačných technológií a tiež aj spoločnosti tohto oboru. Spoločnosti pôsobiace v tejto oblasti kótovali svoje akcie na burze, aby získali financie na rozvoj technológií v informatike a investori to považovali ako atraktívnu príležitosť zhodnotiť svoje financie. V investovaní videli až taký veľký potenciál, že investovali bez zistenia podnikateľských plánov spoločnosti a výška ich investovaných prostriedkov neodpovedala skutočnému pokroku. Hodnota akcií rástla až do roku 2001, v ktorom došlo k tzv. spľasnutí internetovej bubliny a hodnota akcií sa znížila až o 80 % čo samozrejme spôsobilo krach rôznych spoločností. Pozitívnemu vývoju kúpyschopnej sily neprispel ani teroristický útok v roku 2001 známy ako „pád dvojčiek“ (Jarolím, 2019; Novotný, 2009).

Na tieto negatívne udalosti reagoval na začiatku 21. storočia Federálny rezervný systém (ďalej len „FED“) expanzívnu monetárnou politikou – politikou lacných peňazí. Úroková sadzba sa znížila z pôvodných 6,5 % len na 1 % a bola udržiavaná počas niekoľkých rokov. Vďaka takto nízko nastavenej úrokovej sadzbe si mohli obstaráť hypotečný úver aj jednotlivci, ktorý si za skôr stanovených podmienok nemohli dovoliť obstaráť nehnuteľnosť. Zvýšený dopyt po nehnuteľnostiach zároveň tlačil cenu nehnuteľností nahor. Ekonomika v USA v tomto období samozrejme zaznamenala ekonomický rast, avšak negatíva z presadzovanej politiky lacných peňazí nenechali na seba dlho čakať. Išlo o negatívum v podobe rastu inflácie, na ktorú musel FED reagovať jedným z nástrojov reštriktívnej monetárnej politiky a to konkrétne zvyšovaním úrokových sadzieb. To pochopiteľne viedlo k tomu, že došlo k nárastu počtu dlžníkov, ktorí neboli schopní pri zvýšení sadzieb plniť svoje záväzky. Okrem iného, zvýšenie sadzieb spôsobilo aj pokles dopyt po hypotečných úveroch, zastavenie rastu cien nehnuteľností a tiež aj sa predĺžila doba predaju nehnuteľností. Keďže počet neplatičov rástol, banka využila svoje právo ako majiteľa nehnuteľností a tieto nehnuteľnosti začala ponúkať v dražbe a zjednodušenou povedane vznikol previs ponuky nad dopytom, čo zrazilo cenu nehnuteľností smerom na dol a teda krytie nehnuteľností bolo pre banky nedostačujúce. V tejto situácii znova zakročil FED postupným znižovaním úrokovej sadzby až na 2,25 v roku 2008 s nádejou, že aj obchodné banky znížia sadzbu a tak aspoň uľavia rodinám, ktoré mali pri svojich hypotečných úveroch zjednaný variabilnú sadzbu. Čo sa ale nestalo, keďže komerčné banky znížili úrokovú sadzbu len o pol percentného

bodú čo v konečnom dôsledku nemalo pre dlžníkov žiaden efekt. Dôvodom tak nízkeho zníženia úrokových sadzieb u obchodných bánk bol ten, že chceli pokryť straty ktoré im vznikali pri predaji zabavených nehnuteľností (Kurzy.cz, 2016; Lungová, 2011).

Vyvrcholením tejto krízy na Americkom trhu bol okamih, kedy štvrtá najväčšia investičná banka v USA Lehman Brothers vyhlásila bankrot. Popri krachu banky Lehman Brothers dochádzalo aj k prepadu nielen akciových trhov v USA, ale následne aj v Ázii a Európe čo v konečnom dôsledku vyústilo až do svetovej finančnej krízy (Bukáč, 2008; Podnikatel.cz, 2008).

3.5 Slovensko

Na území Slovenskej republiky v súčasnej dobe pôsobí spolu 27 bankových inštitúcií, z čoho 12 bánk je so sídlom v SR, ostatných 15 bánk realizuje svoju činnosť na princípe pobočky zahraničnej banky (Národná banka Slovenska, 2020). Je to skoro o polovicu menej ako na území ČR, kde ich podniká 49. Tieto vybrané subjekty musia platiť tri druhy príspevkov z dôvodu, že fungujú ako bankové spoločnosti. V stanovovej výške sú povinné platiť príspevok do fondu ochrany vkladov, do Národného rezolučného fondu a tiež osobitný odvod.

3.5.1 Príspevok do Fondu ochrany vkladov

Pred rokom 2012 mali úverové inštitúcie povinnosť platiť príspevky do dvoch fondov a to do Národného fondu pre riešenie krízových situácií a Fondu ochrany vkladov. Systém príspevkov do Fondu ochrany vkladov je upravený zákonom č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane vkladov“), kde v § 5 je stanovené, že banky sú povinné do tohto fondu platiť:

- vstupný príspevok – hradený jednorazovo v pevne stanovenej výške,
- ročný príspevok – platený opakovane, každý kalendárny rok,
- mimoriadny príspevok – ktorý je banka povinná uhradiť v prípade, ak boli z fondu použité financie na náhradu nedostupného vkladu prípadne na splátku úveru použitého na zaopatrenie úhrady nedostupného vkladu.

V okamihu, kedy banka prijme prvý vklad, či už od fyzickej alebo právnickej osoby, ktorý podlieha ochrane tohto zákona, je povinná sa zúčastniť systému ochrany vkladov SR. Momentálne sa všetkých 12 bánk sídliačich na území SR podieľa na tomto systéme príspevkov. Zmyslom príspevkov do tohto fondu je ochrana vkladov prijatých

od klientely banky v okamihu, keď nie je banka schopná vyplatiť uložené financie. Avšak nie každý vklad klienta je chránený. Zákomom chránené sú napríklad vklady vedené na osobných, sporiacich alebo terminovaných účtoch a ich celková výška je limitovaná na 100 000 € v jednej banke (Národná banka Slovenska, 2019).

Zákon o ochrane vkladov ukladá povinnosť pobočkám zahraničných bank zúčastniť sa systému ochrany vkladov v SR, avšak neexistuje jediná zahraničná pobočka, ktorá by bola takýmto účastníkom. Dôvodom je fakt, že vklady v bankách nie sú chránené len na území Slovenska, ale takisto aj na území iných členských štátov EÚ v jednotnej výške 100 000 €. Z uvedeného vyplýva, že vklady prijaté zahraničnými pobočkami bánk pôsobiacich na slovenskom trhu, spadajú pod systém ochrany vkladov toho členského štátu, v ktorom zahraničná banka sídli. Samozrejme, pokiaľ by v sídle zahraničnej banky neexistovala ochrana vkladov vôbec alebo by existovala v užšej miere ako na Slovensku, tak by sa tieto pobočky zahraničných bánk museli podieľať na platbách a to v plnom rozsahu do Fondu ochrany vkladov.

Výška jednotlivých príspevkov je obsiahnutá v § 6 zákona o ochrane vkladov, kde jednorazový vstupný príspevok je vo výške 35 000 €. Výška ročného príspevku je od roku 2016 stanovená Fondom pre ochranu vkladov pre každú banku zvlášť a odvíja sa od rizikového profilu konkrétnej banky. S jeho výškou musia byť banky oboznámené najneskôr 1. apríla kalendárneho roka, za ktorý sa príspevok hradí a výška tohto príspevku je minimálne 0,01 % zo sumy chránených vkladov. Úroveň príspevkov je určená s prihliadnutím na fakt, aby súčet financií fondu k 4. júlu 2024 dovŕšil minimálne 0,8 % z celkovej hodnoty krytých vkladov (Fond ochrany vkladov, 2015).

Výška mimoriadneho príspevku je pre všetky banky stanovená jednotne a to maximálne v hodnote 0,5 % chránených vkladov banky, v závislosti na ich priemernom stave za predchádzajúci kalendárny štvrtrok. Hodnota mimoriadneho príspevku je určená buď zákonom o ochrane vkladov alebo ju stanoví priamo fond, ktorú môže so zvoľením Národnej banky Slovenska v špeciálnych prípadoch stanoviť aj nad úroveň 0,5 %.

Bankové inštitúcie musia tieto príspevky odvádzať v zákonom určenom termíne na účet fondu a pokiaľ by tak neučinili, nielenže banke hrozia sankcie, ale môže sa stať, že bude vylúčená fondom zo systému ochrany vkladov. Do 30 dní od vzniku účasti na systéme ochrany vkladov, ktorým je ako bolo už spomenuté prijatie prvého vkladu, musí banka odvieť jednorazový (vstupný) príspevok. Splatnosť ročného príspevku plateného

pre daný rok je najneskôr do 15. dňa v mesiaci jún, ak nie je v zákone určené inak pomocou § 22c. Pokiaľ vznikne povinnosť banke uhradiť mimoriadny príspevok, musí tak banka urobiť v lehote stanovenej prostredníctvom rozhodnutia fondu, pokiaľ táto lehota nie je ukotvená priamo v zákone o ochrane vkladov.

3.5.2 Príspevok do Národného fondu

Legislatívna úprava príspevku do Národného fondu pre riešenie krízových situácií (ďalej len „národný fond“) je obsiahnutá v zákone č. 371/2014 Z. z. o riešení krízových situácií na finančnom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o riešení krízových situácií“). Tento zákon práve pracuje s termínom národný fond, no často sa stretávame aj s označením fondu ako národný rezolučný fond.

Národný fond vznikol v roku 2015 a jeho správu má na starosti Fond ochrany vkladov a financie sú evidované na samostatných účtoch Národnej banky Slovenska. Je tvorený príspevkami od úverových inštitúcií a tiež aj akciových spoločností, ktorých predmet podnikania tkvie v poskytovaní služieb investičných služieb podľa zákonných podmienok (obchodníci s CP). Tieto subjekty povinne hradia v eurách do národného fondu dva druhy príspevkov:

- ročný príspevok – hradený pravidelne raz ročne,
- mimoriadny príspevok – prostredníctvom ktorého sa dopĺňajú vyčerpané financie, ktoré boli použité na vyriešenie situácií krízovej povahy a právomoci rady.

Kumulované príspevky Národného fondu majú okrem iného pokryť resp. znížiť náklady generované v dôsledku vzniku krízových situácií. Rezolučný fond využíva vybrané príspevky napríklad na nákup aktív od inštitúcií nachádzajúcich sa v procese rezolúcie, na poskytnutie úverov vybraným inštitúciám prípadne ich dcérskym spoločnostiam. Taktiež preklenovacím inštitúciám a správcom aktív môžu byť poskytnuté finančné prostriedky či úver (Rada pre riešenie krízových situácií, 2018).

Myšlienka vzniku Rezolučného fondu nebola iniciovaná zo strany Slovenska, ale jeho vznik nariadila EÚ, z čoho vyplýva, že rezolučné fondy nájdeme aj v iných krajinách EÚ a teda prostriedky z rezolučného fondu SR môžu byť využité aj na vypožičanie ostatným rezolučným fondom v EÚ (Rada pre riešenie krízových situácií, 2018). Jednotlivé rezolučné fondy vybraných členských štátoch predstavujú tzv. podfondy, ktoré

tvoria Jednotný fond pre riešenie kríz bánk (ďalej len Jednotný fond). Postupne, počas prechodného obdobia v dĺžke 8 rokov, jednotlivé podfondy splynú (Európska rada, Rada Európskej únie, 2019).

Tento Jednotný fond vznikol v roku 2016, riadi ho Jednotná rada pre riešenie krízových situácií (ďalej len „Jednotná rada“) sídliaca v Bruseli a jeho význam spočíva v správe financií úverových inštitúcií, sídliacich v zúčastnených členských štátoch. Zúčastnené členskými štátmi, ktoré podpísali a následne ratifikovali dohodu o fondu pre riešenie krízy bánk sú členské štáty EÚ s výnimkou Švédska a Veľkej Británie (Európska rada, Rada Európskej únie, 2018).

Výška príspevkov do Národného fondu je obsiahnutá v § 89 zákona o ochrane príspevkov. Nájdeme v ňom, v akej výške bude hradený ročný príspevok, ktorý určuje Rada pre riešenie krízových situácií (ďalej len „Rada“) v spolupráci s Fondom ochrany vkladov a Ministerstvom financií SR (ďalej len „MFSR“) individuálne, pre každú inštitúciu zvlášť. Rada tento príspevok musí rozvrhnúť čo najrovnomernejšie a tak, aby do konca roka 2024 docielila, že hodnota nahromadených príspevkov Národného fondu dosiahne minimálne hodnotu 1 % krytých vkladov. Lehotu pre naplnenie Národného fondu je možné predĺžiť až o 4 roky, pokiaľ by boli z neho uskutočnené platby vyššie ako 0,5 % z krytých vkladov podľa zákona o ochrane vkladov.

Rozhodnutie o výške ročného príspevku preberá na starosti Jednotná rada, pokiaľ sa má tento príspevok určiť pre inštitúcie vymedzené v čl. 12 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 806/2014 (ďalej len „nariadenie EÚ“). V nariadení EÚ konkrétne čl. 70 je určený postup, ktorý musí Jednotná rada dodržať pri stanovení príspevku.

Mimoriadny príspevok určuje Rada spolu s Fondom ochrany vkladov a je ho možné určiť aj pred okamihom určenia ročného príspevku. Pri jeho určení musia tolerovať fakt, že výška mimoriadneho príspevku konkrétnej inštitúcie nesmie presiahnuť trojnásobok výšky predchádzajúceho ročného príspevku danej inštitúcie. Ďalšou právomocou Rady, okrem stanovenia výšky príspevkov, je aj možnosť či už z sčasti alebo úplne oslobodiť inštitúciu od platby mimoriadneho príspevku, no po uplynutí doby oslobodenia príspevok musí táto sprvu oslobodená inštitúcia doplatiť. Učiniť tak môže v prípade, že by platba mimoriadneho príspevku mohla inštitúcií ohroziť jej likviditu

a platobnú schopnosť, najdlhšie však na dobu 6 mesiacov eventuálne aj opakovane, prostredníctvom žiadosti, ktorú si podá daná inštitúcia.

3.5.3 Osobitný odvod

Na Slovensku bol koncept „bankovej dane“ zavedený v roku 2012. Ide o tzv. osobitný odvod, ktorý verejnosť pozná pod označením bankového odvodu alebo bankovej dane. Tento bankový odvod, rovnako ako príspevok do rezolučného fondu, je určený na pokrytie resp. zníženie nákladov, ktoré musia byť hrazené v prípade vzniku krízových situácií vo finančnom respektíve bankovom sektore. Problematika osobitného odvodu bánk a zahraničných pobočiek bánk je upravená v zákone č. 384/2011 Z. z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o osobitnom odvode“).

Bankové odvody musia banky hradiť štvrťročne a to vo výške $\frac{1}{4}$ sadzby (aktuálnej pre príslušný rok) zo základu určeného k výpočtu osobitného odvodu, vždy najneskôr do 25. dňa daného kalendárneho štvrťroku.

Podľa § 2 zákona o osobitnom odvode sa základom pre výpočet odvodu rozumie: *„suma pasív banky vykazovaných v súvahe znížená o sumu vlastného imania, ak je jeho hodnota kladná, o hodnotu finančných zdrojov dlhodobo poskytnutých pobočke zahraničnej banky a tiež o hodnotu podriadeného dlhu, ktorý je upravený prostredníctvom opatrenia Národnej banky Slovenska z 13. marca 2007 č. 4/2007 o vlastných zdrojoch financovania bánk a požiadavkách na vlastné zdroje financovania bánk a o vlastných zdrojoch financovania obchodníkov s cennými papiermi a požiadavkách na vlastné zdroje financovanie obchodníkov s cennými papiermi“.*

Základ tohto osobitného odvodu sa teda určí podľa vzorca

$$ZD = P - VI - FZ - D, \quad (3.1)$$

kde P sú pasíva banky, VI záporná hodnota vlastného imania, FZ predstavuje hodnotu dlhodobých finančných zdrojov, ktoré banka poskytla pobočkám zahraničných bánk a D je celková hodnota podriadeného dlhu, ktorá je upravená osobitným predpisom.

Ďalej sa v zákone o osobitnom odvode uvádza, že pri určení základu je banka povinná vychádzať z priemernej hodnoty položiek, zistenej z dát k poslednému dni jednotlivých kalendárnych mesiacov za predošlý kalendárny štvrťrok.

Zákon o osobitnom odvode od jeho uvedenia v platnosť prešiel rôznymi zmenami. Podľa názoru autorky sa najzásadnejšia úprava počas celej doby platnosti vybraného odvodu týkala práve sadzby osobitného odvodu. V platnosť vstúpil 1. januára 2012 a charakter dane bol proporcionálny – daňová sadzba bola stále 0,4 % bez ohľadu na výšku základu pre jej výpočet, vid' Tab. 3.1.

Tab. 3.1 Sadzba dane pri osobitnom odvode do septembra 2012

Charakter dane	Súhrnná hodnota odvodu (v EUR)	Daňová sadzba
proporcionálny	nerozhoduje	0,4 %

Zdroj: Zákon o č. 384/2011 Z. z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov, vlastné spracovanie

V septembri roku 2012 bol tento zákon doplnený o § 8, ktorý bol zameraný práve na určenie výšky sadzby osobitného predpisu. Po tejto novele zákone sa charakter dane zmenil z proporcionálneho na degresívny. Princípom degresívnej sadzby osobitného odvodu je jej postupný pokles pri splnení určitých podmienok. Jej úroveň začínala na výške 0,4 % zo základu pre výpočet výšky osobitného odvodu pre príslušný kalendárny rok. V okamihu, kedy súhrnná hodnota uhradených odvodov dosiahla výšku 500 000 000 € ku konkrétnemu dňu príslušného kalendárneho roka, sadzba osobitného odvodu klesla na 0,2 % pre nasledujúceho kalendárne roky. Ak by výška uhradených odvodov zasa ku patričnému dňu dosiahla hodnotu 750 000 000 €, tak by sa opäť pre nadchádzajúce kalendárne roky znížila sadzba na úroveň 0,1 %. Úroveň sadzby bolo možné zredukovať až na 0 % a to splnením dvoch podmienok – súčet zaplatených osobitných odvodov prekročí 750 000 000 € a súčasne tento súčet dosiahne 1,45 % z hodnoty celkových aktív bankového sektoru Slovenska. Ak by sa stalo, že súčet vyplatených osobitných odvodov klesol pod úroveň 1,45 % z hodnoty celkových aktív bankového sektoru Slovenska, tak by museli banky a pobočky zahraničných bánk znova odvádzať príspevky vo výške 0,05 % zo základu pre výpočet. V poslednom kvartáli roku 2014 súhrnná hodnota uhradených odvodov prekonal hranicu 500 000 000 € a vďaka takto nastavenému mechanizmu dane bola daňová sadzba automaticky, bez ďalších úprav, noviel alebo reforiem zákona, znížená na 0,2 %. Konštrukcia degresívnej dane je zobrazená v Tab. 3.2.

Tab. 3.2 Špecifiká sadzby dane pri osobitnom odvode po zmene zákona v roku 2012

Charakter dane	Súhrnná hodnota odvodu (v EUR)	Daňová sadzba
degresívny	do 500 mil.	0,4 %
	od 500 mil. do 750 mil.	0,2 %
	nad 750 mil.	0,1 %
	nad 750 mil. + podmienka	0,0 %

Zdroj: Zákon o č. 384/2011 Z. z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov, vlastné spracovanie

Platnosť tejto degresívnej sadzby trvala 4 roky. V októbri 2016 došlo k úplnému vypusteniu § 8 zo zákona o osobitnom predpise a zároveň bol doplnený o § 11, z ktorého okrem iného vyplýva, že od roku 2017 začne platiť pevná sadzba odvodu vo výške 0,2 % ročne a bola platná až do roku 2020. Zároveň bol zrušený aj mechanizmus automatického zníženia osobitného odvodu, pretože zasa od roku 2017 mala byť sadzba dane 0,1 %. Ako bolo spomenuté, úprava zákona v roku 2016 okrem iného aj stanovila, že osobitný odvod bude vyberaný len do roku 2020, čo pre subjekty povinné odvádzať tento druh dane určite predstavuje ten najlepší možný verdikt (Apolen, 2019). Opak sa stal však pravdou, na konci roku 2019 sa uskutočnila novela zákona s účinnosťou od 1 januára 2020, kedy počas skráteného legislatívneho konania poslanci Národnej rady SR rozhodli nielen o predĺžení platnosti osobitného odvodu na dobu neurčitú ale došlo aj k schváleniu zvýšeniu daňovej sadzby rovno na jej dvojnásobok – 0,4 % z daňového základu ročne (Finančná správa Slovenská republika, 2020)

3.6 Maďarsko

Ako bolo spomenuté v úvode diplomovej práce, dôvodom prečo chce Európska komisia docieľať zdanenie bankového sektoru v EÚ je ten, aby sa v prípade vzniku finančnej krízy banky podieľali na úhrade vzniknutých nákladov. Práve Maďarsko v dôsledku globálnej finančnej krízy, ktorá nastala v roku 2008 utrpela najväčšiu ujmu v porovnaní s Českom, Slovenskom, Poľskom a Nemeckom. Obrovský rozpočtový deficit vykazovalo Maďarskom aj pred vypuknutím celosvetovej krízy, avšak po jej vypuknutí už táto situácia nebola viac udržateľná.

Nie je vôbec tajomstvom, že maďarská vláda preferovala expanzívnu fiškálnu politiku, ktorá je charakteristická vládnymi zásahmi do ekonomiky v podobe zvyšovania

vládných výdajov resp. znižovaní daňovej záťaže. Cieľom expanzívnej politiky je okrem iného ekonomický rast a plná zamestnanosť (Jurečka a kol., 2017).

Táto politika bola praktikovaná maďarskou vládou niekoľko období počas ktorých prísun financií do hospodárstva prostredníctvom vládných výdajov pôsobí nielen na zvyšovanie agregátneho dopytu a tým pádom na rast reálneho produktu, ale aj na neustále zvyšovanie cenovej hladiny. Z dôvodu vysokej inflácie musí Maďarská centrálna banka nastoliť politiku vysokých úrokových mier, aby došlo k obmedzeniu poskytnutých pôžičiek a tým obmedzení nielen výdajov domácnosti, firiem ale aj štátu. A práve vysoké úrokové miery podnietili občanov Maďarska, aby využili v tej dobe výhodne pôžičky v cudzej mene – konkrétne v eurách a švajčiarskych frankov. Prehlbeniu vonkajšieho zadĺženia Maďarska neprispeli len občania, ale aj samostatný štát, ktorý taktiež využil ponuku zahraničných pôžičiek keďže úrokové sadzby v cudzine sa držali pod úrovňou tretinových sadzieb v Maďarsku a k výhodnejším podmienkach prispel aj fakt, že v tom období maďarská mena (HUF) posilnila voči euru, čím sa hodnota budúcich splátok znížila (Bacovský, 2009; Novotný, 2009).

Tento nekonečný kolobeh neprimeraných výdajov a tiež zadlžovania vyvrcholil v období celosvetovej hospodárskej krízy, kedy Maďarsko hrozil štátny bankrot. Pre priblíženie, v roku 2008 hodnota verejného dlhu v Maďarsku dosahovala až 71,8 % z hodnoty ich hrubého domáceho produktu (ďalej len „HDP“), čo bolo viac ako dvojnásobok oproti napríklad Slovensku, kde dlh verejnej správy bol 28,6 % zo slovenského HDP, taktiež aj Česku, kde bola percentuálna hodnota zadĺženia štátu rovnaká ako na Slovensku čiže 28,6 % ale z českého HDP. Hodnota verejného dlhu v Poľsko bola oproti SR a ČR vyššia, avšak stále nižšia ako v Maďarsku - 46,3 % z poľského HDP. Od hodnoty maďarského zadĺženia nebola príliš ďaleko Nemecká spolková republika, kedy jej hodnota bola o 6,3 % nižšia ako v Maďarsku, presne 65,5 % z nemeckého HDP (Eurostat, 2019)

Aby sa Maďarsko vyhlo štátnemu bankrotu, muselo požiadať v októbri 2008 o pomoc Európsku úniu, Svetovú banku a tiež aj Medzinárodný menový fond (ďalej len MMF). Súhrnná hodnota prijatej pôžičky bola až 20 miliárd eur z čoho až 12,5 miliárd dolárov poskytol MMF, ďalej Európska únia poskytla 6,5 miliárd dolárov a Svetová banka prispela k výpomocou čiastkou 1 miliardy eur. Avšak táto výpomoc nebola bezpodmienečná, Maďarsko muselo podniknúť určité kroky, ktoré viedli k postupnému

znižovaní verejného dlhu. Jednou z podmienok bolo napríklad aj zrušenie 13. platov štátnym zamestnancov (Štědroň, 2013).

3.6.1 Banková daň

Banková daň v Maďarsku patri medzi jednu z najvyšších v EÚ. O zavedení bankovej dane v Maďarsku uvažovala vláda Viktora Orbána už v roku 2009 s tým, že bude kalkulovaná na základe bilancií bánk roku 2009. Na začiatku roka 2010 došlo k schváleniu návrhu na zavedenie bankovej dane a teda rok 2010 bol pre obchodné a družstevné banky (úverové inštitúcie) pôsobiace na maďarskom trhu prvý rok, v ktorom museli bankovú daň štátu odviest'. Z pohľadu maďarskej finančnej situácie to bol nevyhnutný krok k získaniu nového zdroja financovania štátneho rozpočtu, aby dokázala zmierniť jeden z najväčších dopadov globálnej finančnej krízy, ktorú Maďarsko utrpelo. Zavedenie tejto dane nemalo len pozitívny ale aj negatívny dopad v podobe dočasného zníženia úhrnného hospodárskeho rastu zeme v dôsledku poklesu úverovej angažovanosti úverových inštitúcií. Platnosť bankovej dane bola spočiatku zamýšľaná len na dobu 3 rokov, avšak v roku 2015 vláda schválila návrh zákona, ktorý výšku bankovej dane len znížil, nie úplne zrušil (Zastupiteľský úrad ČR v Budapešti (Maďarsko), 2018).

V porovnaní s úverovými inštitúciami pôsobiacimi na slovenskom trhu postupujú maďarské úverové inštitúcie iným spôsobom pri stanovení ZD pre výpočet. Daňovým základom je v Maďarsku celková hodnota aktív, ktorými disponujú úverové inštitúcie, do ktorých sa nezahŕňajú medzibankové aktíva (Hatlapatka, Kovanda, Šimara, 2017). Za medzibankové aktíva sa považujú aktíva, ktoré banka získala na medzibankovom trhu. Malacká (2013, s.28) uvádza, že „*Na medzibankovom trhu sa uskutočňujú obchody medzi centrálnou bankou a komerčnými bankami a medzi komerčnými bankami navzájom*“. Do celkovej hodnoty aktív sa nezahŕňajú z dôvodu existencie zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia. Nevýhoda takto stanoveného ZD je tá, že banky musia bankovú daň odviest' aj v prípade, že dosahujú na konci účtovného obdobia stratu.

Ďalším rozdielom oproti Slovensku je ten, že maďarská banková daň ma charakter progresívnej dane. Kubátová (2015) tvrdí, že hlavným znakom progresívnej dane je ten, že so zväčšujúcim základom pre výpočet sa daňová sadzba zvyšuje tzn. že daňovníkova povinnosť rastie s rastúcim daňovým základom.

Počas existencie bankovej dane v Maďarsku jej sadzobník prešiel rôznymi zmenami vid' Tab. 3.3. Na začiatku zavedenia bankovej dane boli finančné inštitúcie

s hodnotou aktív do 50 miliárd HUF zaťažené sadzbou 0,15 % zo ZD pre výpočet a čiastka ZD presahujúca túto hranicu podliehala daňovej sadzbe 0,53 %. V roku 2015 sa na základe pozitívnych makroekonomických výsledkov vláda rozhodla znížiť sadzbu dane a aj ZD pre rok 2016 až 2019. Pre rok 2016 bola sadzba dane znížená z 0,53 % na 0,24 % pri prekročení hranici 50 miliárd HUF, do tejto hranice ostala sadzba rovnaká. Pre roky 2017 - 2019 došlo znova k zníženiu len sadzby dane, ktorou je zaťažený ZD nad hranicu 50 miliárd HUF, zníži na 0,21 %, (EY, 2015; Kurzy.cz, 2015). O poslednej zmene daňovej sadzby sa rozhodlo v roku 2018 a týka opäť daňovej sadzby vzťahujúcej sa k daňovému základu nad 50 mld. HUF. Pre finančné inštitúcie sa určite jedná o pozitívnu zmenu keďže maďarská vláda rozhodla o znížení daňovej sadzby na rovné 0,2 % z daného základu s platnosťou od roku 2019 (PwC, 2020).

Tab. 3.3 Daňová sadzba bankovej dane v Maďarsku v období 2010 až po súčasnosť

Obdobie	Základ dane	Daňová sadzba
2010 – 2016	do 50 mld. HUF	0,15 %
	nad 50 mld. HUF	0,53 %
2016 - 2017	do 50 mld. HUF	0,15 %
	nad 50 mld. HUF	0,24 %
2017 – 2019	do 50 mld. HUF	0,15 %
	nad 50 mld. HUF	0,21 %
2019 - 2020	do 50 mld. HUF	0,15 %
	nad 50 mld. HUF	0,20 %

Zdroj: Cívín (2019); PwC (2020), vlastné spracovanie

A taktiež, ako aj Slovensku a ostatné zúčastnené krajiny EÚ, tak aj Maďarsko je jednou z krajín, ktoré muselo v roku 2015 zahájiť prípravu plánu spojeného s riešením krízových situácií aby od 1. januára 2016 mohli prispievať do Jednotného fondu pre riešenie krízových situácií.

3.6.2 Daň z finančných transakcií

Okrem bankovej dane je od roku 2013 v Maďarsku vyberaná ďalšia sektorová daň a to daň z finančných transakcií. FTT sa vzťahuje k hotovostným a bezhotovostným transakciám. ZD pre výpočet je hodnota transakcie a daňová sadzba bola od 1. januára 2013 najprv pre hotovostné operácie 0,3 % a bezhotovostné 0,2 %, no následne sa Maďarská vláda rozhodla zvýšiť sadzbu dane pri hotovostných operáciách na 0,6 % a bezhotovostných na 0,3 % s platnosťou 1. augusta 2013. Učinila tak z dôvodu, aby

schodok štátneho rozpočtu Maďarska nepresiahol limit stanovený EÚ (3 % z HDP) (Deloitte, 2017; Parlamentní inštitút, 2019).

Tento postup výpočtu platil do konca roka 2018, od januára 2019 nastalo niekoľko zmien. Prvou zmenou je, že pokiaľ hodnota transakcie nedosiahne 20 000 HUF, transakcia sa bude považovať za oslobodenú od FTT. Ďalšou zmenou je, že sadzba 0,3 % je používaná u transakcií, ktorých splatná daň neprekročí hodnotu 6 000 HUF. Obmedzenie výšky splatnej dane neplatí však pre všetky transakcie, neaplikuje sa napríklad v prípade výberu hotovosti alebo ak je platcom Magyar Posta Zrt. V prípade kreditných transakcií má FTT podobu paušálnej dane buď vo výške 800 HUF resp. 500 HUF ročne v závislosti na špecifikácii kreditnej platby (PwC, 2020).

3.7 Nemecko

Ďalšou z krajín, ktoré ma skúsenosť so zaťažením bánk či už bankovou daňou alebo bankovým odvodom je Nemecko. V Nemecku sa jedná konkrétne o bankový odvod, ktorý vstúpil v platnosť v roku 2011. Na rozdiel od predchádzajúcich krajín, v ktorých je daň resp. odvod vyberaný na národnej úrovni aj v súčasnosti, v Nemecku bol bankový odvod nahradený v roku 2015 špeciálnym odvodom odvádzaným bankami do Jednotného fondu pre riešenie krízových situácií, ktorý sa označuje aj ako „European bank levy“ (Lexology, 2015; Reiter 2018).

V dobe platnosti tohto odvodu boli daňovníkmi úverové inštitúcie podľa § 1 ods. 1 nemeckého zákona o bankovníctve (Kreditwesengesetz), ktoré sú držiteľom nemeckej bankovej licencie a taktiež podliehajú nemeckej právnej úprave v oblasti účtovníctva. Od platenia bola oslobodená CB Nemecka (Deutsche Bundesbank) a vybrané verejné rozvojové banky, ktoré boli oslobodené od dane z príjmov PO (Sullivan & Cromwell LLP, 2011).

Primárnym cieľom prečo sa Nemecko rozhodlo zaviesť bankový odvod bolo vytvorenie rezervy, ktorá mala byť použitá v okamihu vypuknutia ďalšej finančnej krízy. Výnos tohto bankového odvodu sa kumuloval v špeciálnom fonde označovaným ako reštrukturalizačný (Restrukturierungsfonds) a jeho cieľová čiastka bola určená na hranici 70 miliárd eur (Buch, Hilberg, Tonzer, 2014). Ďalším a nie menej podstatným zámerom bola snaha o obmedzenie rizikových a nevýhodných operácií bánk, ktoré by mohli mať negatívny dopad na nezúčastnené strany, ak by sa banka dostala do problémov (Hatlapatka, Kovanda, Šimara, 2017). Bankový odvod bol teda tvorený dvoma zložkami.

Základom prvej zložky odvodu sú relevantné pasíva – hodnota pasív banky, ktorá nezahŕňa hodnotu vlastného imania banky a hodnotu vkladov klientov. Vďaka vylúčeniu týchto zložiek sa zabráni faktu, že by banky museli platiť dvakrát - v podobe poistenia vkladov a bankového odvodu (Buch, Hilberg, Tonzer, 2014). V prípade, že hodnota relevantných pasív (konečný ZD) nedosiahla 300 mil. EUR, banka bola od tejto časti dane oslobodená. Pri prekročení 300 mil. EUR mal progresívny charakter. Jednotlivé daňové sadzby sú zobrazené v Tab. 3.4.

Tab. 3.4 Daňová sadzba aplikovaná v rámci prvej zložky bankovej dane

Pásmo	Hodnota relevantných pasív v EUR	Daňová sadzba
1.	0 - 0,3 mld.	0,00 %
2.	0,3 mld. – 10 mld.	0,02 %
3.	10 mld. – 100 mld.	0,03 %
4.	100 mld. – 200 mld.	0,04 %
5.	200 mld. – 300 mld.	0,05 %
6.	> 300 mld.	0,06 %

Zdroj: Buch, Hilberg, Tonzer (2014), vlastné spracovanie

Derivátová zložka tvorí druhú časť bankového poplatku. Základom pre výpočet tejto časti bankového odvodu je menovitý (nominálny) objem derivátov, ktoré sú uvedené v § 36 Nariadenia o účtovníctve finančnej inštitúcie (Kreditinstituts-Rechnungslegungsverordnung). Zistený nominálny objem derivátov sa následne vynásobí faktorom 0,000003. Faktor 0,00003 sa môže zdať ako malé číslo, avšak keď si zoberieme v úvahu, že nominálna hodnota v mimoburzových derivátoch vyplývajúca zo štatistiky Banky pre medzinárodne platby (BIS) bola 57 biliónov, tak výsledná hodnota derivátovej zložky už ako malé číslo nepôsobí (Buch, Hilberg, Tonzer, 2014).

Konečná hodnota bankového odvodu sa určí ako súčet hodnoty vypočítanej u prvej zložky a hodnoty zistenej v rámci derivátovej zložky. Nemecko, ako jedna z mála krajín EÚ určila vrchnú hranicu odvodu, ktorá odpovedala 1/5 z ročného zisku zaťaženej inštitúcie. Čiže hodnota zaplatenej dane odpovedala maximálne 20 % ročného zisku (Hatlapatka, Kovanda, Šimara, 2017). Tento daňový odvod sa týkal daňovníkov, či už vykázali alebo nevykázali na konci obdobia zisk. V prípade, že daňovník nevykázal zisk,

musel odviešť minimálny daňový odvod v hodnote 5 % z odvodu zisteného vyššie popísaným spôsobom (Buch, Hilberg, Tonzer, 2014).

3.8 Poľsko

Poslednou z analyzovaných krajín je Poľsko, ktoré zaviedlo zdanenie bánk vo februári 2016. Vybrané finančné inštitúcie určené zákonom ju musia odvádzať každý mesiac z upravenej hodnoty aktív k poslednému dni v mesiaci pri mesačnej sadzbe 0,0366 %, v ročnom mierke to odpovedá 0,44 % (Európska centrálna banka, 2016). Podrobnosti týkajúce sa určenia ZD nájdeme v zákone z dňa 15. januára 2016 o daní z príjmov niektorých finančných inštitúcií (ďalej len „Poľský ZDP niektorých finančných inštitúcií“) v 3. oddieli článku 5, kde sú subjekty dane rozdelené do 3 skupín a každá skupina postupuje inak pri určení ZD.

Teda podľa článku 5 v treťom oddieli Poľského ZDP niektorých finančných inštitúcií sa pri prvej skupine, do ktorej patria napríklad banky a družstevné sporiteľne, zdaňuje hodnota aktív v prípade, že presiahne hodnotu 4 mld. PLN a do ZD sa nezahrnie VK banky a štátne dlhopisy. Do druhej skupiny sa okrem iného zaraďujú poisťovne a zaist'ovne či už tuzemské alebo sa jedná o zahraničnej pobočky na území Maďarska. Aby vznikla daňová povinnosť tejto skupine, musí byť ZD vyšší ako 2 mld. PLN. Posledná skupina zahŕňa úverové inštitúcie upravené zákon z 12. mája 2011 o spotrebiteľskom úvere, ktorých ZD je hodnota aktív nad 200 mil. PLN (Institút pro politiku a společnost, 2019). Pokiaľ teda subjekt nepresiahne hraničné hodnoty určené zákon, nevzniká mu v tejto oblasti daňová povinnosť. Zhrnutie rozdelenia subjektov do skupín a špecifik pri určení ZD sa nachádzajú v Tab. 3.5.

Tab. 3.5 Základ dane pri výpočet bankovej dane v Poľsku

Skupina	Subjekty	Základ dane
1.	Banky a družstevné sporiteľne	aktíva > 4 mld. PLN (po vylúčení VK a štátnych dlhopisov)
2.	Poisťovne a zaist'ovne, zahraničné pobočky poisťovní a zaist'ovní	aktíva > 2 mld. PLN
3.	Úverové inštitúcie	aktíva > 200 mil. PLN

Zdroj: Poľský ZDP niektorých finančných inštitúcií (2020), vlastné spracovanie

Poľsko na rozdiel od prechádzajúcich krajín nezaviedlo bankovú daň v reakcii na celosvetovú krízu. Dôvodom jej zavedenia bolo získanie dodatočného zdroja na

financovanie štátnych výdavkov práve od finančného sektora (Európska centrálna banka, 2016).

Európska centrálna banka vydala 12 januára 2016 (tesne pred zavedením dane) stanovisko k zdanení vybraných finančných inštitúcií, v ktorom vyjadrila niekoľko pripomienok. Európska CB má obavy napríklad v iniciatíve spoločnosti zmeniť svoj rizikový profil reštrukturalizáciou portfólií v prospech rizikovejších produktov. Ďalší problém vidí vo vymedzení ZD, ktoré považuje za nejasné, čo by zasa mohlo motivovať postihnuté spoločnosti k redukcii súvahy za účelom zníženia ich daňovej povinnosti. Ďalej vidí problém v tom, že zavedenie tejto dane by mohlo ohroziť finančnú stabilitu spoločnosti a tiež poskytovanie úverov, čo v konečnom dôsledku nepriaznivo ovplyvní rast reálnej ekonomiky (Európska centrálna banka, 2016).

4 Potencionálne dopady zavedenia bankovej dane v Českej republike v komparácií s vybranými krajinami

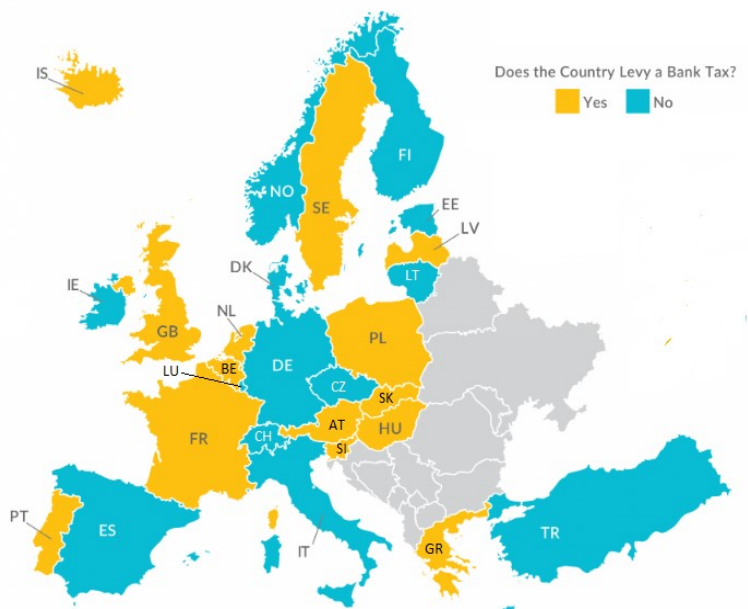
Po predchádzajúcich kapitolách, ktoré obsahujú teoretické informácie o bankovom sektore a bankovej dani v sledovaných krajinách, je táto kapitola zameraná na reálne dopady vo vybraných inštitúciách po tom, ako sa v jednotlivých krajinách začalo aplikovať zdanenie bankového sektoru. V ďalšej časti kapitoly je aplikovaný posledný národný návrh o bankovej dani na aktuálny rozpočet Českej republiky, kde východiskom tohto návrhu je návrh bankovej dane podľa ČSSD. Vzhľadom k faktu, že vo vybraných krajinách je resp. bol koncept bankovej dane aplikovaný rozdielne, kapitola ďalej obsahuje niekoľko ďalších potencionálnych foriem bankovej dane, ktoré by mohli byť v budúcnosti aplikované v ČR. Pri určení potencionálnych dopadov bankovej dane sa počíta s najväčšími bankovými subjektmi na území Česka, keďže tie dokážu spravidla najviac ovplyvniť okrem iného finančnú stabilitu trhu. Konkrétne bude odhadovaná hodnota bankovej dane rozvádzaná na základe finančných údajov vykázaných za obdobie 2018 nasledujúcich 5 bankových subjektov - Česká spořitelna, a. s., Československá obchodní banka, a. s., Komerční banka, a. s., Raiffeisenbank, a. s. a UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.

4.1 Analýza bankovej dane vo vybraných krajinách

Dôvod, prečo boli pre účely diplomovej práce vybrané práve krajiny ako je Slovensko, Maďarsko, Nemecko a Poľsko netkvie hlavne len v ich susednej polohe (okrem Maďarska) ale aj v oblasti kultúry, politiky a samozrejme aj histórie. Ako bolo uvedené v podkapitole 3.1, o zdanenie bankového sektoru usilovalo až 11 členských krajín a v súčasnosti sa s ním môžeme stretnúť okrem iného aj vo Veľkej Británii, Francúzsku, Belgicku, Portugalsku, Holandsku. Obr. 4.1 zobrazuje súčasné členské štáty medzinárodnej organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), ktoré buď implementovali alebo neimplementovali bankovú daň (Asen, 2019). Až na určité výnimky, väčšina týchto krajín začala zdaňovať bankový sektor na národnej úrovni v rovnakom období, konkrétne po skončení Veľkej finančnej krízy v roku 2009. Ďalšou z Európskych krajín, ktoré implementovali bankovú daň no zároveň nie je súčasťou OECD, je Rumunsko. Účinnosť tejto dane je od začiatku roku 2019 a aj napriek tomu, že je záväzná pre vybrané inštitúcie niečo málo cez rok, čelila už kritike napríklad aj od Európskej centrálnej banky, ktorá má právo o tejto dani pred jej schválením konzultovať s danou vládou, no toto právo nemohla v prípade Rumunska využiť, pretože rozhodnutie

o zavedení tejto dane Rumunsko sa rozhodlo urobiť bez jej účasti (Európska centrálna banka, 2019).

Obr. 4.1 Členské štáty OECD vo vzťahu ku bankovej dani

Zdroj: Asen (2019), vlastné spracovanie

4.1.1 Slovensko

Po tom, ako sa na konci roka 2019 rozhodli poslanci Národnej rady SR predĺžiť platnosť osobitného odvodu a zároveň zvýšiť jeho sadzbu až na dvojnásobok, nesúhlas s týmto rozhodnutím vyjadrili nielen obchodné banky ale svoj negatívny postoj k tejto novele vyjadrila aj Národná banka Slovenska, ktorá vidí určité riziko v ohrození zisku kompletného bankového sektora (Slovenská sporiteľňa, 2020).

Taktiež aj prezidentka Európskej centrálnej banky Christina Lagarde vyjadrila určité výhrady voči tejto zmene v stanovisku Európskej centrálnej banky z 26. novembra 2019 k zvýšeniu osobitného odvodu vybraných finančných inštitúcií (CON/2019/40), kde sa uvádza, že návrh zákona môže mať silný negatívny vplyv na finančnú stabilitu, keďže platiť osobitný odvod je dodatočnou povinnosťou k ostatným povinnostiam hradiť príspevky (príspevok do Fondu ochrany vkladov, príspevok do fondu pre riešenie krízových situácií) bánk a zahraničných pobočiek bánk a jednak už v súčasnosti tento osobitný odvod predstavuje značný podiel zo zisku postihnutých spoločností. Ďalej by zvýšenie odvodu mohlo nepriaznivo ovplyvniť generovanie interného kapitálu a tiež finančnú stabilitu krajiny a problém v predĺžení platnosti odvodu vidí zasa Európska centrálna banka v možných procyklických účinkoch (Európska Centrálna banka, 2019).

Z uvedeného vyplýva, že čistý zisk bánk vzhľadom k zvýšeniu zaťaženia bude pravdepodobne nižší ako doteraz, na druhej strane však ročný hotovostný výnos vďaka tejto zmene bude mať tendenciu rásť a nie je vylúčené, že sa dokonca zdvojnásobí. Ročné údaje o hodnote osobitného odvodu (v tisícoch EUR) od roku 2012, ktoré predstavujú daňový príjem štátneho rozpočtu SR sú uvedené v Tab. 4.1. Táto tabuľka obsahuje aj informácie o podiely osobitného odvodu ako na čistom zisku bank ale aj na celkovom inkase všetkých daní vyberaných na území SR (okrem roku 2019, keďže výška daňových príjmov za tento rok nie je zatiaľ k dispozícii).

Tab. 4.1 Časová rada osobitného odvodu, jeho podielu na čistom zisku bánk a celkových daňových príjmoch za obdobie 2012 – 2019

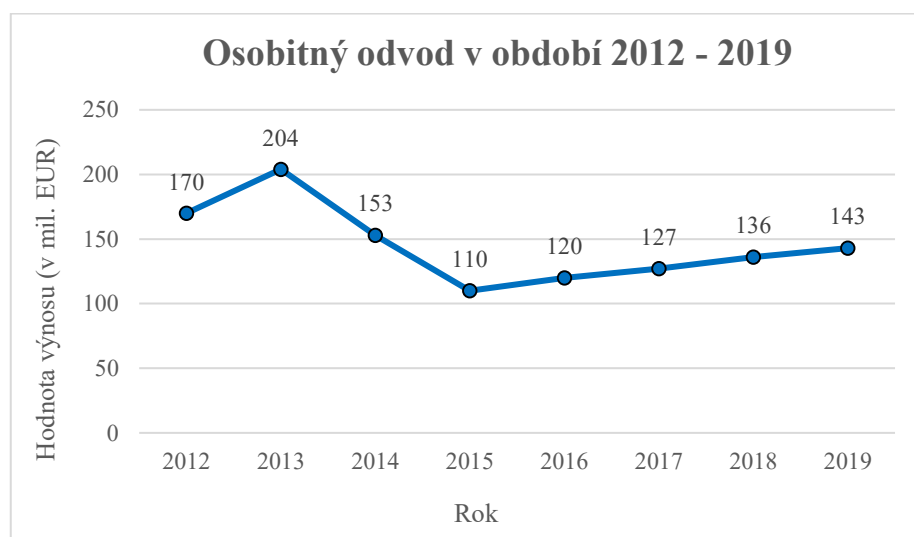
Rok	Osobitný odvodu (v mil. EUR)	Podiel osobitného odvodu na čistom zisku bank	Podiel osobitného odvodu na úhrnných daňových príjmoch
2012	169,75	34,0 %	1,52 %
2013	204,15	36,7 %	1,68 %
2014	153,19	27,7 %	1,19 %
2015	110,29	18,2 %	0,79 %
2016	119,72	16,1 %	0,85 %
2017	127,28	20,8 %	0,84 %
2018	136,18	21,3 %	0,85 %
2019	143,41	22,3 %	-

Zdroj: Ministerstvo financií Slovenskej republiky (2020); Národná banka Slovenska (2020), vlastné spracovanie

Ako bolo spomenuté v predchádzajúcej kapitole vybrané subjekty podliehajúce platbe osobitného odvodu majú povinnosť tento odvod platiť každý kvartál vo výške $\frac{1}{4}$ daňovej sadzby základu pre jeho výpočet. Vybrané subjekty si svoju kvartálnu povinnosť platby osobitného odvodu v roku 2020 splnili už v januári, kedy v súhrnnej hodnote odviedli 74 530,907 v tisícoch EUR, čo v konečnom dôsledku predstavuje viac ako polovicu hodnoty ročného osobitného odvodu vybraného v predchádzajúcom roku (Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2020). Tento rapidný nárast je okrem iného vyvolaný hlavne spomínanou poslednou novelou zákona o osobitnom odvode. Pomocou Obr. 4.2 je graficky znázornený vývoj hodnoty výnosu z osobitného odvodu (zaokrúhleného matematicky na celé milióny) od okamihu zavedenia až do roku 2019.

Reakcia zaťažených subjektov nenechala na seba dlho čakať a už vo februári 2020 sa Slovenská banková asociácia (ďalej len „SBA“) rozhodla obrátiť na generálneho prokurátora SR, aby predložil návrh Ústavnému súdu SR, na základe ktorého sa má zistiť, či nevznikol nesúlad medzi hierarchicky najvyššie postaveným právnym predpisom v SR (Ústava Slovenskej republiky) a zákonom o osobitnom odvode. SBA ďalej predložila Európskej komisii sťažnosť v zmysle porušenia práva EÚ. Ak by Ústavný súd alebo Európska komisia rozhodla v prospech SBA, pre Slovensko by to znamenalo zrušenie osobitného odvodu resp. zmenu zákona o osobitnom odvode (Slovenská banková asociácia, 2020).

Obr. 4.2 Vývoj hodnoty ročného hotovostného výnosu osobitného odvodu v miliónoch od 2012 - 2019

Zdroj: Ministerstvo financií Slovenskej republiky (2020)), vlastné spracovanie

4.1.2 Maďarsko

Maďarsko ako jediná krajina zo skúmaných krajín EÚ má bankový sektor zaťažený dvoma druhmi sektorovej dane. Najprv zaviedlo bankovú daň a následne rozhodlo aj o zdanení finančných transakcií vybraných inštitúcií. Tab. 4.2 zobrazuje hodnotu bankovej dane, ktorá bola vybraná od počiatku zavedenia tejto dane. Keďže Maďarsko nie je členským štátom Eurozóny, údaje v spomínanej a tiež aj nasledujúcej tabuľke (Tab. 4.3) sú najprv vyčíslené v ich národnej mene (maďarský forint) a následne sú prepočítané priemerným ročným kurzom maďarského forintu podľa Európskej centrálnej banky za rok 2019, ktorý je 325,297 HUF/EUR (Národná banka Slovenska, 2020).

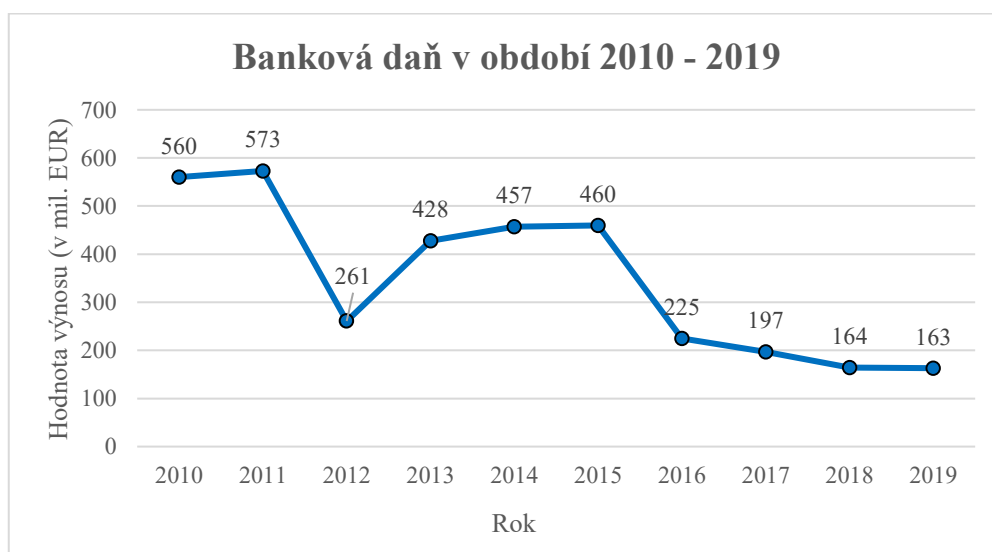
Tab. 4.2 Hodnota bankovej dane v Maďarsku v období 2010 – 2019

Rok	Banková daň (v mil. HUF)	Bankovej daň (v mil. EUR)	Podiel bankovej dane na úhrnných daňových príjmoch
2010	182 308	560,44	1,80 %
2011	186 483	573,27	1,80 %
2012	84 936	261,10	0,75 %
2013	139 117	427,66	1,19 %
2014	148 555	456,68	1,18 %
2015	149 596	459,88	1,11 %
2016	73 198	225,02	0,52 %
2017	64 214	197,40	0,43 %
2018	53 299	163,85	0,33 %
2019	52 900	162,62	0,33 %

Zdroj: Hungarian Central Statistical Office (2020), vlastné spracovanie

Vývoj ročného výnosu maďarskej bankovej dane je graficky znázornený pomocou Obr. 4.3. Jednotlivé hodnoty v grafe sú zaokrúhlené matematicky na celé milióny. Ako môžeme vidieť, hodnota vybranej dane na počiatku jej zavedenia je oproti hodnote vybranej v roku 2019 viac ako 3-násobne väčšia. Tento postupný pokles bol okrem iného zavinený priebežným znižovaním prvej daňovej sadzby 0,53 % pre ZD nad 50 mld. HUF, ktorá sa v súčasnosti pohybuje na úrovni 0,2 % zo ZD.

Obr. 4.3 Vývoj hodnoty ročného hotovostného výnosu bankovej dane v miliónoch od 2010 - 2019

Zdroj: Hungarian Central Statistical Office (2020), vlastné spracovanie

Druhou sektorovou daňou ako už bolo spomenuté je FTT. V porovnaní s bankovou daňou, daňová sadzba FTT neprešla až toľkými zmenami ako pri bankovej dani a rovnako ani jej daňový výnos nezaznamenal až taký markantný pokles od okamihu zavedenia až po súčasnosť. Hodnota daňového výnosu je závislá na hodnote realizovanej transakcie a je zobrazená v Tab. 4.3. Dodatočné zdanenie bankového sektora prostredníctvom FTT v kombinácii s bankovou daňou zapríčinilo rapidný pokles zisku a takéto neprimerané daňové bremeno donútilo nielen zavretie niektorých pobočiek bánk ale aj úplný odchod bánk z finančného trhu (Svaz průmyslu a dopravy ČR, 2017).

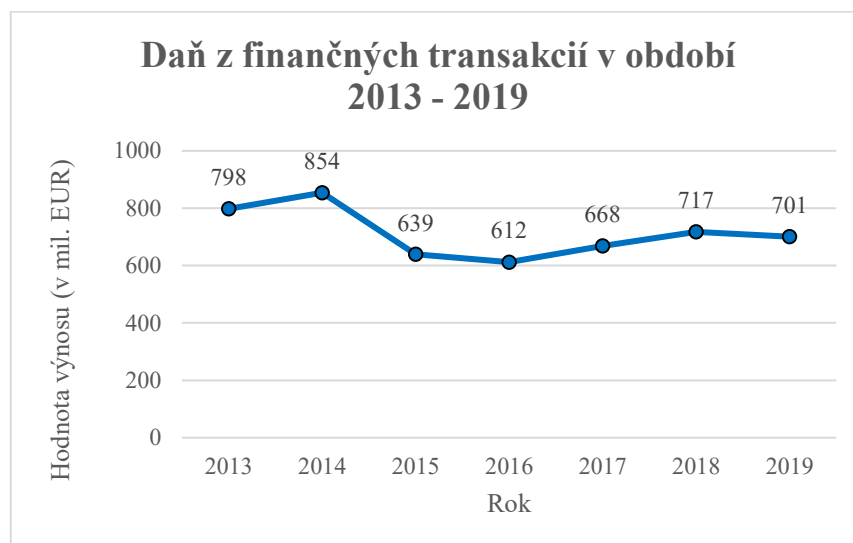
Tab. 4.3 Hodnota dane z finančných transakcií v Maďarsku v období 2013 – 2019

Rok	FTT (v mil. HUF)	FTT (v mil. EUR)	Podiel FTT na úhrnných daňových príjmoch
2013	259 614	798,08	2,22 %
2014	277 923	854,37	2,21 %
2015	207 731	638,59	1,54 %
2016	199 102	612,06	1,41 %
2017	217 326	668,09	1,46 %
2018	233 246	717,03	1,46 %
2019	228 100	701,21	1,43 %

Zdroj: Hungarian Central Statistical Office (2020), vlastné spracovanie

To, ako sa vyvíjala hodnota výnosu FTT v jednotlivých rokoch zobrazuje Obr. 4.3. Pre jednoduchšie zobrazenie sú hodnoty uvádzané v grafe zaokrúhlené matematicky na celé milióny. Najvyšší výnos FTT bol zaznamenaný rok po jej zavedení a za celé obdobie hodnota vybranej dane neklesla pod úroveň 600 mil. EUR. Ak porovnáme priemernú ročnú hodnotu vybranú týchto dvoch daní, zistíme, že priemerná ročná hodnota FTT (712,714 mil. EUR) je viac než dvakrát väčšia ako priemerná ročná hodnota bankovej dane (340,80 mil. EUR).

Obr. 4.3 Vývoj hodnoty ročného hotovostného výnosu dane z finančných transakcií v miliónoch od 2013 - 2019

Zdroj: Hungarian Central Statistical Office (2020), vlastné spracovanie

4.1.3 Nemecko

Nemecko pri konštrukcii daňového základu bankového odvodu postupovala odlišným spôsobom, ako ostatné analyzované krajiny. Taktiež aj daňové sadzby ktoré sa aplikovali pri stanovení jednotlivých zložiek bankového odvodu sú miernejšie a aj napriek tomu faktu je ročná hodnota bankového odvodu vyššia ako napr. na Slovensku. V tomto prípade to môže byť zapríčinené jednak odlišným postupom pri vyčíslení základu dane ale samozrejme aj rozdielnymi ekonomickými prostredím bánk na Slovensku a v Nemecku. Jednotlivé ročné hodnoty výnosu bankového odvodu sú zobrazené v Tab. 4.4.

Tab. 4.4 Hodnota bankového odvodu v Nemecku v období 2011 - 2014

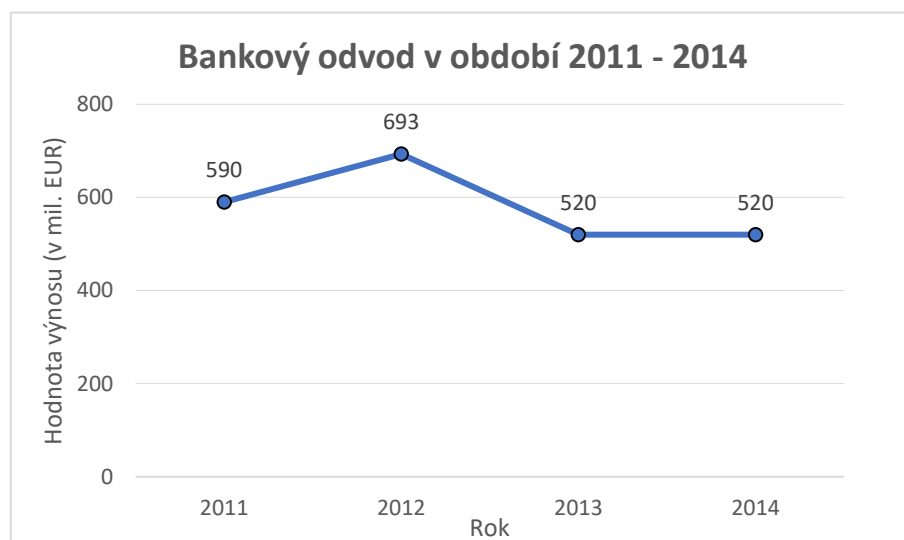
Rok	Bankový odvod (v mil. EUR)	Podiel bankového odvodu na úhrnných daňových príjmoch
2011	590	0,10 %
2012	693	0,11 %
2013	520	0,08 %
2014	520	0,08 %

Zdroj: Deutsche Bundesbank Eurosystem (2020), Reiter (2018), vlastné spracovanie

Nemecku sa síce nepodarilo za dobu platnosti bankového odvodu na národnej úrovni dosiahnuť cieľovú čiastku reštrukturalizačného fondu (70 mld. EUR) a aj keď bolo

v Nemecku oslobodených od tohto bankového odvodu viac ako 77 % finančných inštitúcií, hodnota kumulovaných ročných príspevkov predstavovala takmer 3,5 % z cieľovej čiastky – zhruba 2,323 mld. EUR (Hatlapatka, Kovanda, Šimara, 2017). Prostredníctvom Obr. 4.4 je graficky zachytený vývoj bankového odvodu.

Obr. 4.4 Vývoj hodnoty ročného hotovostného výnosu bankového odvodu v miliónoch od 2011 - 2014

Zdroj: Deutsche Bundesbank Eurosystem (2020), vlastné spracovanie

4.1.4 Poľsko

Poľsko rozhodlo o zdanení vybraných finančných inštitúcií vrátane bankových inštitúcií ako posledné v porovnaní s ostatným analyzovanými krajinami. Tab. 4.5 obsahuje hodnoty daňového výnosu bankovej dane v Poľsku od roku 2016 až do roku 2018 v ich národnej mene a mene euro. Pri prepočte na euro sa použil priemerný ročný kurz za rok 2019 4,298 PLN/EUR ((Národná banka Slovenska, 2020). Údaje za rok 2019 nie sú momentálne k dispozícii avšak daňový výnos sa odhaduje na viac ako 4 miliardy PLN, v prepočte približne 930,665 mil. EUR (REUTERS, 2020).

Tab. 4.5 Hodnota bankového odvodu v Poľsku v období 2016 - 2018

Rok	Banková daň (v mil. PLN)	Banková daň (v mil. EUR)	Podiel bankovej dane na úhrnných daňových príjmoch
2016	3 200	744,53	1,17 %
2017	3 600	837,60	1,14 %
2018	3 800	844,13	1,09 %

Zdroj European Banking Federation (2020), Ministry of Finance, Republic of Poland (2019), vlastné spracovanie

4.2 Konštrukcia bankovej dane v ČR podľa návrhu ČSSD

O zavedení bankovej dane v Česku sa v posledných mesiacoch diskutuje oveľa intenzívnejšie ako v minulosti. Už od samého počiatku, kedy sa Európska komisia začala zaoberať problematikou zdanenia bankového sektoru na únijnej úrovni, Česko vyjadrilo nesúhlas so zavedením tejto dane na území ČR.

Úmysel zdaňovať bankové inštitúcie vyjadrila v roku 2017 jedna z politických strán - Česká strana sociálně demokratická (ďalej len „ČSSD“), ktorá vo svojom volebnom programe navrhla zdanenie bankového sektora a základom dane by bol objem aktív, ako je to pri bankovej dani v Poľsku a Maďarsku. Daň by mala progresívny charakter a teda daňová sadzba by mala štyri úrovne, od 0,05 % až do 0,3 % zo ZD. Najnižšia daňová sadzba by sa týkala bánk s aktívami do 50 mld. Kč, sadzbu 0,1 % by použili banky s objemom aktív do 100 mld. Kč, ďalej sadzba 0,2 % by zaťažila banky, ktoré by disponovali aktíva s hodnotou do 300 mld. Kč a najväčšie banky, ktorých hodnota aktív prekročí 300 mld. Kč by podliehali daňovej sadzbe 0,3 %, vid' Tab. 4.6 (Hatlapatka, Kovanda, Šimara, 2017).

ČSSD (2019) uviedla, že by banková daň mala prispieť do štátneho rozpočtu približne 14 mld. Kč. Pri zavedení bankovej dane existuje veľká pravdepodobnosť, že sa bankové inštitúty budú snažiť preniesť daňové bremeno (či už úplne alebo čiastočne) na svojich klientov v podobe zdrazenia poskytovaných služieb, napríklad prostredníctvom zvyšovania úrokových sadzieb na úverových produktoch, čo následne obmedzí dostupnosť úverov a v konečnom dôsledku to môže byť jedna z príčin zníženia ekonomického rastu (Hatlapatka, Kovanda, Šimara, 2017). Nadmerný pokles ziskovosti odvetvia ma tendenciu vyvolať zhoršenie ratingu bánk, odliv investícií do zahraničia, odchod investorov, čo vo výsledku môže znamenať stratu rovnováhy celej ekonomiky (Institut pro politiku a společnost, 2019).

Tab. 4.6 Sadzba dane podľa návrhu ČSSD

Úroveň	Sadzba dane	Hodnota aktív banky
1.	0,05 %	do 50 mld. CZK
2.	0,10 %	do 100 mld. CZK
3.	0,20 %	do 300 mld. CZK
4.	0,30 %	nad 300 mld. CZK

Zdroj: Hatlapatka, Kovanda, Šimara (2017), vlastné spracovanie

ČSSD vidí potenciál v progresívnom zdanení a tvrdia, že vďaka progresívnemu charakteru sa najviac na celkovej hodnote výnosu z bankovej dane budú hlavne podieľať veľké banky a daňové zaťaženie menších bánk bude miernejšie. Z tohto dôvodu sa v Tab. 4.7 nachádza odhad hodnota bankovej dane, ktorou by boli zaťažené veľké banky (aktíva > 300 mld. CZK) podľa ich vykazovanej bilančnej sumy z roku 2018, Keďže z návrhu ČSSD nie je zrejmé, či pri stanovení ZD sa z neho vylučujú niektoré položky ako to je napríklad v Maďarsku, pri odhadnutí hodnoty bankovej dane sa teda uvažuje o ZD v hodnote celkovej bilančnej sumy. Odhadovaná hodnota výnosu bankovej dane podľa tohto návrhu skúmaných inštitúcií by činila približne 14 500 mil. Kč.

Tab. 4.7 Odhad hodnoty bankovej dane s bilančnou sumou bank nad 300 mld. CZK

Bankový subjekt	Základ dane	Banková daň
	v mil. Kč	
Česká spořitelna, a. s.	1 360 296	4 080,89
Československá obchodní banka, a. s.	1 378 038	4 134,11
Komerční banka, a. s.	1 059 932	3 179,80
Raiffeisenbank, a. s.	362 564	1 087,69
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.	660 140	1 980,42
Celkom	14 462,91	

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti České republiky (2020), vlastné spracovanie

Tento návrh sa politickej strane ČSSD v období vládnutia bývalého predsedu vlády Bohuslava Sobotku nepodarilo presadiť, avšak sa o to znova snažia počas vlády Andreja Babiša a v roku 2019 znovuotvorili diskusiu o zdanení bánk s rovnakým návrhom (Šustr, 2019). Súčasný predseda vlády možnosť sektorového zdanenia bánk odmieta, perspektívu vidí skôr vo vytvorení tzv. Národného rozvojového fondu, ktorého prostriedky majú byť použité na financovanie projektov a to predovšetkým v oblasti infraštruktúry (Českomoravská záruční a rozvojová banka, 2019). Vláda Českej republiky (2019) uvádza, že prvotnými investormi tohto fondu budú zatiaľ 4 najväčšie obchodné banky v Česku – Česká spořitelna a. s., Československá obchodní banka a. s., Komerční banka a. s., a UniCredit Bank a. s., ktoré sa v septembri 2019 rozhodli podpísať tzv. Memorandum o porozumení medzi Vládou ČR a investormi fondu. Predmetom memoranda bol okrem iného aj finančný záväzok v podobe úhrady 7 mld. Kč zúčastnených bánk, ktorý je viazaný na podmienku získania licencie od ČNB, prostredníctvom ktorej bude mať Národný rozvojový fond charakter investičného fondu.

Pôvodne bolo podanie žiadosti o licenciu naplánované najneskôr do konca minulého roka, no v súčasnosti sa ešte stále pracuje na kompletizácii tejto žiadosti (Hejná, 2020; Vláda Českej republiky, 2019). Právna forma tohto fondu má byť akciová spoločnosť, ktorá bude pod dohľadom ČNB a bude dcérinou spoločnosťou Českomoravskej záručnej a rozvojovej banky a. s. (Českomoravská záruční a rozvojová banka, 2019).

4.3 Konštrukcia bankovej dane v ČR podľa maďarského modelu

Banková daň, ktorá sa vyberá v Maďarsku už 10. rok má najbližšie k návrhu bankovej dane predloženú politickou stranou ČSSD a to nielen vďaka spôsobu vyčísleniu ZD ale aj progresívnej konštrukcie dane. Jediná položka, ktorá sa vylúči zo ZD je hodnota medzibankových aktív, ktoré sú vykázané v súvahe českých bánk v skupine „Finanční aktiva v naběhlé hodnotě“ pod položkou „Pohledávky za bankami“. Pri odhade bankovej dane podľa maďarského vzoru bude ZD do výšky 50 mld. HUF, ktorá odpovedá čiastke 153 388 349 EUR resp. 3 945 625 075 CZK, zaťažený sadzbou dane 0,15 %. Na prepočet čiastky na menu EUR a následné CZK boli použité ročné priemerné kurzy vydané ECB 25,297 HUF/EUR a 25,670 CZK/EUR (Národná banka Slovenska, 2020). Pri prekročení tejto hraničnej hodnoty sa celá hodnota zaťaží sadzbou 0,2 %. V tomto prípade budú ZD všetkých analyzovaných bánk zaťažené sadzbou 0,2 % pretože ich hodnota prekračuje stanovenú hranicu a finálny odhad aj so zisteným ZD je zobrazený v Tab. 4.8. Podľa tohto modelu pomocou odhadu by 5 najväčších bánk prispelo do rozpočtu ČR čiastkou takmer 7 700 mil. Kč.

Tab. 4.8 Odhad hodnoty bankovej dane podľa vzoru Maďarska (v mil. Kč)

Bankový subjekt	Aktíva	Pohľadávky za bankami	Základ dane	Banková daň
	v mil. Kč			
Česká spořitelna, a. s.	1 360 296	377 589	982 707	1 965,41
Československá obchodní banka, a. s.	1 378 038	524 605	853 433	1 706,87
Komerční banka, a. s.	1 059 932	270 281	789 651	1 579,30
Raiffeisenbank, a. s.	362 564	99 358	263 206	526,41
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.	660 140	200 035	460 105	920,21
Celkom	6 698,20			

Zdroj: Ministerstvo spravodlnosti České republiky (2020), vlastné spracovanie

4.4 Konštrukcia bankovej dane v ČR podľa nemeckého modelu

Nemecká spolková republika pri aplikácii bankového odvodu neuvažovala ako o novom dlhodobom zdroji príjmov štátneho rozpočtu ale ako o vytvorení určitej rezervy, ktorá je použitá až v situácii ohrozenie stability bankového sektora. V porovnaní s ostatnými analyzovanými krajinami je však jedinou krajinou, ktorá mala bankový odvod konštruovaný pomocou dvoch zložiek a práve kvôli tomuto aspektu je posledný odhad hodnoty bankovej dane najväčších bánk na území ČR založený na pilieroch bankového odvodu v Nemecku.

Tab. 4.8 poskytuje konkrétne údaje vybraných spoločností potrebné k odhadu prvej zložky bankového odvodu. Všetky analyzované subjekty prekračujú hranicu 300 mld. EUR (7 701 mld. CZK) a dve najväčšie banky v ČR (Česká spořitelna, a. s., Československá obchodní banka, a. s.) podliehajú daňovej sadzbe v treťom pásme v Tab. 3.4 (0,03 %). Ostatné subjekty boli pri odhade zaťažené sadzbou 0,02 %. Odhad hodnoty týchto bánk je približne 355 mil. Kč.

Tab. 4.8 Odhad hodnoty prvej zložky dane podľa vzoru Nemecka

Bankový subjekt	Pasíva	Vklady klientov	Vlastné imanie	Čiastkový základ dane č. 1	Prvá zložka dane
	v mil. Kč				
Česká spořitelna, a. s.	1 360 296	887 866	117 098	355 332	106,60
Československá obchodní banka, a. s.	1 378 038	790 146	84 425	503 467	151,04
Komerční banka, a. s.	1 059 932	755 039	92 721	212 172	42,43
Raiffeisenbank, a. s.	362 564	271 119	28 782	62 663	12,53
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.	660 140	374 904	73 582	211 654	42,33
Celkom	354,94				

Zdroj: Ministerstvo spravodlnosti České republiky (2020), vlastné spracovanie

Pri zistení druhej zložky dane je potrebné zistiť menovitú hodnotu všetkých derivátov vo vlastníctve banky. Rozlišujeme dve skupiny derivátov a to deriváty určené k obchodovaniu a zaistovacie deriváty. Súhrnná hodnota derivátov jednotlivých bankových subjektov sa vynásobí faktorom 0,000003 a výsledkom je hodnota derivátovej zložky dane, viď Tab. 4.9. Pri daných údajoch sa odhaduje, že v roku 2018 analyzované inštitúcie odvedli na derivátovej zložke približne 25 mil. Kč.

Tab. 4.9 Odhad hodnoty druhého čiastkového základu dane podľa vzoru Nemecka

Bankový subjekt	Deriváty k obchodovaniu	Zaist'ovacie deriváty	Čiastkový základ dane č. 2	Druhá zložka dane
	v nominálnej hodnote mil. Kč			v mil. Kč
Česká spořitelna, a. s.	802 573	131 217	933 790	2,80
Československá obchodní banka, a. s.	1 860 528	525 624	2 386 152	7,16
Komerční banka, a. s.	1 911 978	954 107	2 866 085	8,60
Raiffeisenbank, a. s.	296 505	237 324	533 829	1,60
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.	762 381	749 521	1 511 902	4,54
Celkom	24,70			

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti České republiky (2020), vlastné spracovanie

Ako už bolo spomenuté, výsledná hodnota bankového odvodu bola v Nemecku zisťovaná súčtom prvej a druhej zložky. Odhad konečnej hodnoty bankovej dane za daných podmienok je zobrazený v Tab. 4.10. V prípade, že by sa Česko rozhodlo pre takýto model bankovej dane, na základe uvedených prepočtov a údajov vykazovaných bankami za rok 2018 by hodnota bankovej dane bola necelých 380 miliónov Kč.

Tab. 4.10 Odhad konečnej hodnoty bankovej dane podľa vzoru Nemecka (v mil. Kč)

Bankový subjekt	Čiastkový základ dane č. 1	Čiastkový základ dane č. 2	Banková daň
	v mil. Kč		
Česká spořitelna, a. s.	106,60	2,80	109,40
Československá obchodní banka, a. s.	151,04	7,16	158,20
Komerční banka, a. s.	42,43	8,60	51,03
Raiffeisenbank, a. s.	12,53	1,60	14,13
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.	42,33	4,54	46,87
Celkom	354,94	24,70	379,64

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti České republiky (2020), vlastné spracovanie

Pri určení konečnej výšky bankovej dane je potrebné myslieť na jej strop, ktorý bol aplikovaný pri bankovom odvode v Nemecku v závislosti na skutočnosti, či banka dosahovala zisk alebo nie. V tomto prípade všetky banky vykazovali za obdobie 2018

zisk a teda výška bankovej dane mohla byť maximálne 20 % jej ročného zisku. Pri akceptovaní tejto podmienky, výška bankovej dane žiadneho z analyzovaných subjektov neprekročila 20 % z ich ročného zisku.

4.5 Komparácia odhadnutých daňových výnosov analyzovaných modelov bankovej dane

Po analýze jednotlivých výnosov bankovej dane skúmaných krajín a aplikovaní vybraných modelov bankovej dane na finančné údaje skúmaných inštitúcií sa táto podkapitola zameriava na komparáciu zistených odhadov. Tab. 4.11 zobrazuje súhrnné informácie o výške výnosov skúmaných bankových modelov vybraných úverových inštitúcií. Každý skúmaný model vychádzal zo súvahových informácií, no odlišoval sa na konečnom určení daňového základu. Už na prvý pohľad je zrejmé, že široko konštruovaný základ dane prinesie najväčší výnos do štátneho rozpočtu.

Tab. 4.11 Súhrnné informácie o výške jednotlivých modelov bankovej dane (v mil. Kč)

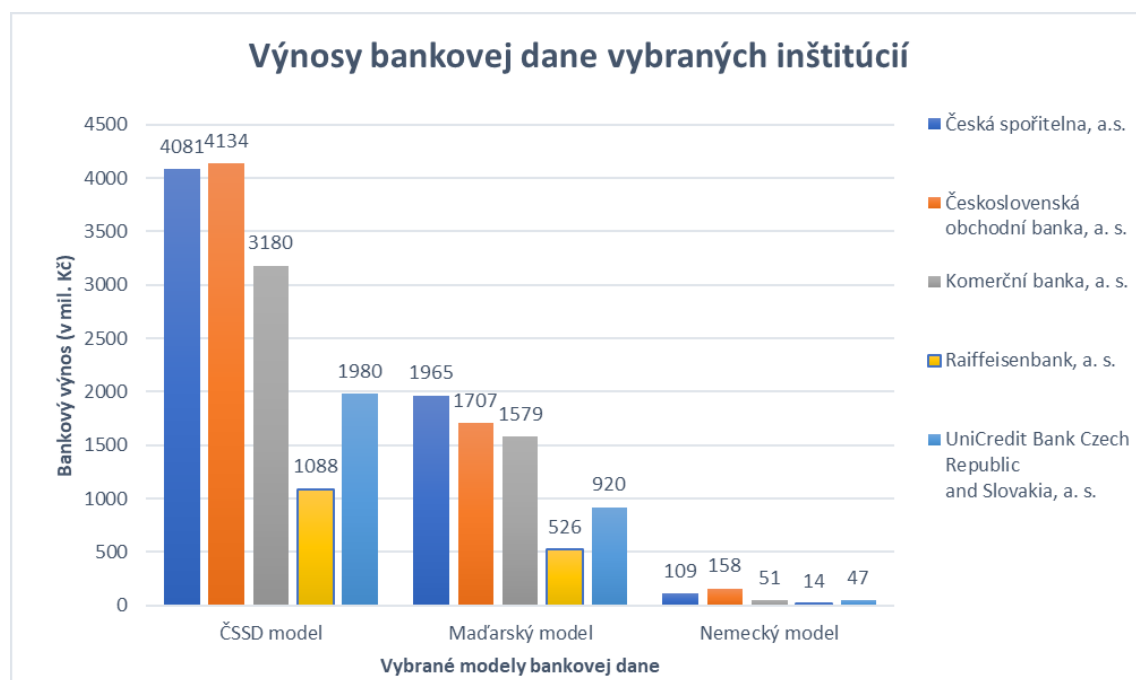
Bankový subjekt	ČSSD model	Maďarský model	Nemecký model
	v mil. Kč		
Česká spořitelna, a. s.	4 080,89	1 965,41	109,40
Československá obchodní banka, a. s.	4 134,11	1 706,87	158,20
Komerční banka, a. s.	3 179,80	1 579,30	51,03
Raiffeisenbank, a. s.	1 087,69	526,41	14,13
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.	1 980,42	920,21	46,87
Celkom	14 462,91	6 698,20	379,64

Zdroj: Ministerstvo spravodlnosti České republiky (2020), vlastné spracovanie

Najväčší daňový príjem plynúci z bankovej dane by bol dosiahnutý prostredníctvom modelu navrhovaným ČSSD, ktorá vychádza pri vyčíslení daňového základu z celkovej hodnoty bilančnej sumy úverových inštitúcií. Česká republika za rok 2018 inkasovala súhrnné daňové príjmy vo výške 1 240,37 mld. Kč a táto čiastka zahŕňajú aj príspevky na sociálne zabezpečenie (Ministerstvo financií České republiky, 2019). V prípade, že by takto konštruovaná banková daň bola aplikovaná v tomto období v ČR a tiež by bola kalkulovaná v rámci inkasa daňových príjmov za rok 2018 bez zmien, jej podiel na celkových daňových príjmoch by predstavoval približne 1 %.

Prostredníctvom odhadu bankového výnosu na základe maďarského modelu je demonštrované, že vylúčenie jednej položky (ktorá už sú predmetom inej dane) dokáže odhadovaný výnos najväčších bánk v ČR znížiť viac ako o polovicu. V porovnaní s modelom ČSSD sa poradie najviac podieľajúcich subjektov na celkovej bankovej dani až na jednu výnimku nezmenilo, došlo len k výmene poradia medzi dvoma najväčšími bankovými ústavmi v ČR - Československou obchodnou bankou a Českou spořitelnou, vid' Obr. 4.5. Podiel takto vyberanej bankovej dane by sa pohyboval na úrovni 0,5 %.

Obr. 4.5 Odhadované výnosy bankovej dane so zameraním na jednotlivé bankové ústavy

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti České republiky (2020), vlastné spracovanie

Najmenší výnos bankovej dane by bol dosiahnutý v prípade, že by sa v Česku rozhodla aplikovať konštrukcia bankovej dane podľa nemeckej skúsenosti s bankovým odvodom. V komparácii s modelom ČSSD, podiel výnosu podľa nemeckého modelu nie je ani 3 % (zaokrúhlene 2,6 %) na odhadovanej čiastke bankovej dane, ktorú navrhuje ČSSD. Pri porovnaní s maďarským modelom, kde odhadovaná čiastka viac ako o 50 % menšie, je tento podiel približne 5,6 % a poradie vybraných subjektov ostalo nezmenené. To, že výnos podľa nemeckého modelu dosahuje pomerne nízke hodnoty v porovnaní s predchádzajúcimi modelmi je okrem iného zapríčinené aj skutočnosťou, že hodnota relevantných pasív (ZD) nedosahovala až takú úroveň, aby mohli byť aplikované vyššie daňové sadzby, ktoré by zaistili vyšší výnos.

Podľa názoru autorky, v prípade, že by sa vláda ČR rozhodla aplikovať sektorové zdanenie bankových inštitúcií, tak by z analyzovaných modelov bol najvhodnejší práve model podľa Maďarska, keďže pri využití modelu návrhu ČSSD dochádzala k dvojitému zdaneniu vybraných položiek a nemecký model je konštruovaný v závislosti na veľkosti bánk v Nemecku a taktiež išlo len o dočasný odvod, ktorý mal byť pri splnení cieľovej čiastky zrušený. Ďalej treba brať v úvahu fakt, že problematiku zdanenia bankových inštitútov v súčasnosti ovplyvňuje aj vytvorenie Národného rozvojového fondu, do ktorého sa podmienene zaviazali investovať 4 najväčšie komerčné banky čiastku 7 mld. Kč. Taktiež je nutné dôsledne analyzovať nielen pozitívne dopady na štátny rozpočet ale rovnako aj tie negatívne na ekonomiku ČR, keďže okrem iného existuje pri zavedení bankovej dane veľké riziko spomalenia ekonomického rastu krajiny a taktiež je veľká pravdepodobnosť, že by sa banky tento dodatočný náklad snažili preniesť na klientelu, ako to bolo napríklad v prípade maďarskej a poľskej bankovej dane.

5 Záver

Sektorové zdanenie špeciálne so zameraním na finančné inštitúcie je posledné roky predmetom diskusií nielen na národnej úrovni ale rovnako aj na únijnej. Navrhnuť a schváliť sektorové zdanenie finančného sektoru, ktoré by pomohlo k zabezpečeniu dokonalého fungovanie jednotného trhu, je náročný úkon, o ktorý usiluje Európska komisia už niekoľko rokov.

O zložitosti a rozmanitosti finančného sektora sa uvažuje na začiatku druhej kapitoly diplomovej práce. Predmetom tejto kapitoly je tiež teoretické východisko o dvojstupňovom bankovom systéme v ČR, kde ČNB okrem realizovania menovej politiky vykonáva dohľad nad činnosťou obchodných bánk, ktorých je v súčasnosti na území Česka viac ako 500.

Dôkazom toho, že rozhodnúť o zdanení vybraných finančných ústavov na úrovni členských štátov EÚ je neúspech pri presadení Návrhu o smernice o FTT 2011, pri ktorom Komisia pochopila, že ako aj jej pôvodný plán zavedenia FTT na globálnej úrovni tak i na únijnej úrovni nebude možné v tomto období zrealizovať. To mohlo byť ovplyvnené aj faktom, že jednotlivé členské krajiny sa v daňovej oblasti zvyknú rozhodovať na národnej úrovni. Na druhej strane však stále existovala snaha jedenástich členských krajín EÚ, ktoré aj napriek tomu, že tento návrh nebol schválený a tým pádom im nevznikla povinnosť zakomponovať túto daň do svojho daňového systému, sa rozhodli o zavedenie FTT na únijnej úrovni. Česká republika už od začiatku pojednávania o FTT zastávalo negatívny postoj k tejto možnosti, keďže Česko bolo jedno z mála krajín EÚ, ktorej bankový sektor dokázal počas Finančnej krízy v rokoch 2007 – 2009 fungovať bez štátnej podpory a práve preto nevidelo dôvod, prečo sa podieľať na tejto dani (ČNB, 2015). Informácie o tom, ako sa posilnenie spolupráce vyvíjalo, aká bola navrhovaná podoba sektorovej dane a tiež aké sú jednotlivé skúsenosti vybraných krajín, ktoré sa rozhodli zaťažiť bankový sektor bankovou daňou poskytuje tretia kapitola.

To, ako môže ovplyvniť konštrukcia dane výslednú hodnotu bankového výnosu je demonštrované pomocou praktickej časti diplomovej práce. Na začiatku tejto časti práce sú vyčíslené jednotlivé bankové výnosy analyzovaných krajín počas doby platnosti dane a taktiež sú vyjadrené vo vzťahu k celkovým daňovým príjmom krajiny. Následne bol realizovaný odhad bankovej dane podľa vybraných modelov na základe dát piatich

najväčších bankových inštitúcií v ČR s cieľom vyčíslenia bankového výnosu, ktorým by prispeli do štátneho rozpočtu.

Odhad sa realizoval prostredníctvom návrhu predloženého politickou stranou ČSSD, ktorá vymedzila ZD ako celkovú bilančnú sumu. Z dôvodu, že ČSSD vo svojom návrhu neposkytuje informácie o tom, či budú z bilančnej sumy vylúčené určité položky aby nedošlo k dvojitému zdaneniu, bol ďalší odhad realizovaný na základe maďarského modelu bankovej dane v rámci ktorého je z daňového základu vylúčená práve položka medzibankových aktív aby bolo zabránené dvojitému zdaneniu. Keďže tieto dva modely boli konštruované ako jednozložkové, posledný odhad bol realizovaný na základe nemeckej skúsenosti, kedy bola banková daň tvorená dvoma zložkami a výsledná hodnota bankového odvodu bola daná súčtom týchto zložiek.

V prípade, že by zámer zavedenia bankovej dane bolo inkasovať čo najväčší bankový výnos, najvhodnejším modelom tejto dane by bol práve model podľa ČSSD, no v konečnom dôsledku takto nastavený ZD by okrem prenesenia daňového bremena na klientov mohol zapríčiniť pokles ekonomického rastu.

Vzhľadom k skutočnosti, že minulý rok Vláda ČR rozhodla o vytvorení Národného rozvojového fondu, ktorý má byť akýmsi alternatívnym spôsobom ako donútiť najväčšie bankové subjekty podnikajúce na území ČR podieľať sa na financovaní projektov so zameraním hlavne na infraštruktúru, bude pravdepodobne diskusia o zavedení bankovej dane na národnej úrovni potlačená na určitú dobu do úzadia. V prípade, že by sa o bankovej dani uvažovalo naďalej, podľa výsledkov diplomovej práce autorka vidí potenciál práve v konštrukcii dane na základe maďarského modelu.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie

DVOŘÁK, P. Bankovníctví pro bankéře a klienty. 2. aktualizované. Praha : Management Press, 2001. ISBN 80-7201-310-6.

DVOŘÁK, Petr. Bankovníctví pro bankéře a klienty. 3. aktualizované. Praha: Linde, 2005. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 80-7201-515-x.

JÍLEK, Josef. Finance v globální ekonomice II. Praha: Grada, 2013. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-3893-2.

JUREČKA, Václav. Makroekonomie. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4386-8.

KALABIS, Zbyněk. Základy bankovníctví: bankovní obchody, služby, operace a rizika. Brno: BizBooks, 2012. ISBN 9788026500018.

MALACKÁ, Viera. Vybrané segmenty peňažného trhu. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2013, 126 s. [7,37 AH]. ISBN 978-80-225-3512-0.

REVENDA, Zbyněk. Centrální bankovníctví. 3., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2011. ISBN 978-80-7261-230-7.

REVENDA, Z., MANDEL, M., KODERA, J., MUSÍLEK, P., DVOŘÁK, P., BRADA, J. Peněžní ekonomie a bankovníctví. 5. aktualizované vydání. Praha : Management Press, 2012.

REVENDA, Zbyněk. Peněžní ekonomie a bankovníctví. 6., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2015. ISBN 978-80-7261-279-6.

VELEK, Jan. Základní informace o českém bankovníctví. 1. vydání. Praha: Bankovní institut – vysoká škola, 2000. 58 s. ISBN 80-7265-034-3.

ŠAUŠA, Ján. Informačné metódy v znalostnej ekonomike. Bratislava, 2013. Bakalárska práca. Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta matematiky, fyziky a informatiky, Katedra aplikovanej matematiky a štatistiky.

ŠTĚDRŮ, Bohumír. Politika a politický marketing. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-448-3.

WEBER, D., MARRES, O. Taxing the financial sector: financial taxes, bank levies and more. Amsterdam: IBFD, 2012. 214 s. ISBN 978-90-8722-141-6.

Elektronické dokumenty a ostatné

ALTAXO SE. Zastoupení (representace) zahraniční banky [online]. 2019 [cit. 2019-04-29]. Dostupné z: <https://www.altaxo.cz/poradna/slovník-pojmu/zastoupeni-representace-zahranicni-banky>

APOLEN, Peter. Banky sa chcú proti zvýšeniu bankového odvodu brániť na ústavnom súde. Investujeme.sk [online]. 2019 [cit. 2019-11-17]. Dostupné z: <https://www.investujeme.sk/clanky/banky-sa-chcu-proti-zvyseniu-bankoveho-odvodu-branit-na-ustavnom-sude/>

ASSOCIATION FRANÇAISE DES MARCHÉS FINANCIERS. French Financial Transaction Tax FTT: Guidelines [online]. 2019 [cit. 26.3.2020]. Dostupné z: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:C17cxk-B4pEJ:www.amafi.fr/download/pages/R7pBzHkbKhtSjKUOWUokfdACCAvXu6wh5pCJs4Qr.pdf+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=sk>

ASEN Elke. Bank Taxes in Europe. Taxfoundation.org [online]. 2019 [cit. 2020-02-29]. ISSN 202-464-6200. Dostupné z: <https://taxfoundation.org/bank-taxes-in-europe-2019/>

BACOVSKÝ, Václav. Kríze po Maďarsku. Respekt.cz [online]. 2009 [cit. 2019-12-07]. ISSN 1801-1446 Dostupné z: <https://www.respekt.cz/fokus/krize-po-madarsku>

BUKÁČ, Peter. Prínos finanční krize? Konec nebezpečné iluze. Měsíc.cz [online]. 2008 [cit. 2019-12-01]. ISSN 1213-4414. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/prinos-financni-krize-konec-nebezpecne-iluze/>

BUCH, Claudia M., HILBERG Björn, TONZER Lena. Taxing banks: An evaluation of the German bank levy [online]. 2014 [cit. 21.1.2020]. s. 41 ISBN 978-3-95729-095-3 Dostupné z: <https://www.bundesbank.de/resource/blob/703884/c485989b990b790984aa4f2428508cd2/mL/2014-12-29-dkp-38-data.pdf>

CIVÍN, Lubomír. Sektorové daně ve finančním zprostředkování: ano či ne? !argument [online]. 2019 [cit. 2019-08-05]. ISSN 2570-6934 Dostupné z: <http://casopisargument.cz/2019/04/16/sektorove-dane-ve-financnim-zprostredkovani-ano-ci-ne/>

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. Bankovní unie: Perspektiva státu mimo SSM [online]. 2015 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/verejnost/galleries/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/hampl_20151104_jcu.pdf

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. ČNB: Základní ukazatele – banky. In: databáze časových řad ARAD [online]. 2019 [cit. 2019-05-15]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/icd_bs_cs.pdf

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. ČNB: Celkový přehled počtu subjektů ke dni 26.03.2020 [online]. 2020 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB45.LOGIN_A?p_lang=cz&p_err=8

ČESKÁ STRANA SOCIÁLNĚ DEMOKRATICKÁ. Je bankovní daň socialistický nesmysl? [online]. 2019 [cit. 2020-01-21]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/aktualne/blogy/je-bankovni-dan-socialisticky-nesmysl/>

ČESKOMORAVSKÁ ZÁRUČNÍ A ROZVOJOVÁ BANKA. Národní rozvojový fond. [online]. 2019 [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: https://www.cmzrb.cz/wp-content/uploads/2020/02/N%C3%81RODN%C3%8D-ROZVOJOV%C3%9D-FOND_FIN.pdf

DELOITTE. Taxation and Investment in Hungary 2017 [online]. 2017 [cit. 2020-01-23] Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-hungaryguide-2017.pdf>

DEUTSCHE BUNDESBANK EUROSISTEM. National accounts / Germany / General government revenue (ESA 2010) / Total tax revenue [online]. 2020 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: https://www.bundesbank.de/dynamic/action/en/statistics/time-series-databases/time-series-databases/759784/759784?listId=www_v27_web012_11a

EUROPEAN CENTRAL BANK. Opinion of The European Central Bank of 12 January 2016 on a tax for certain financial institutions (CON/2016/1) [online]. 2016 [cit. 2020-01-23] Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/en_con_2016_1_f_sign.pdf

EURACTIV. Komisia presadzuje daň z finančných aktivít [online]. 2010 [cit. 2019-11-28]. Dostupné z: <https://euractiv.sk/section/danova-politika/news/komisia-presadzuje-dan-z-financnych-aktivit-016014/>

EUROPEAN BANKING FEDERATION. Banking in Europe [online]. 2020 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.ebf.eu/facts-and-figures/previous-editions/>

EUROPEAN CENTRAL BANK. Opinion of The European Central Bank of 10 May 2019 on the tax on banks' financial assets and the interest rate benchmark for consumer credit agreements (CON/2019/18) [online]. 2019 [cit. 2020-03-01] Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/en_con_2019_18_f_sign.pdf

EUROPEAN CENTRAL BANK. Opinion of The European Central Bank of 26 November 2019 on increasing the special levy on selected financial institutions (CON/2019/40) [online]. 2019 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/en_con_2019_40_sign.pdf

EURÓPSKA KOMISIA. Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov KOM(2010) 549 v konečnom znení [online]. 2010 [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2010\)0549/com_com\(2010\)0549_sk.pdf](https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2010)0549/com_com(2010)0549_sk.pdf)

EURÓPSKA RADA, RADA EURÓPSKEJ UNIE. Jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií [online]. 2020 [cit. 20.1.2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/banking-union/single-resolution-mechanism/>

EY. Hungarian Government announces significant bank tax rate reductions for 2016 and 2017 [online]. 2015 [cit. 2019-12-28]. Dostupné z: <https://www.ey.com/gl/en/services/tax/international-tax/alert--hungarian-government-announces-significant-bank-tax-rate-reductions-for-2016-and-2017>

FINANČNÁ SPRÁVA SLOVENSKA REPUBLIKA. Novinky z legislatívy. [online]. 2020 [cit. 2020-03-04]. Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Dane/Novinky_leg/Priame_dane_uct/2020/2020.01.09_2_bank_odvod.pdf

FINE, Ben. Case study no 2: Taxing financial transactions [online]. 2019 [cit. 25. 3. 2020]. Dostupné z: <http://sticerd.lse.ac.uk/inequality/resources/media/mif-case-study-2-taxing-financial-transactions.pdf>

FOND OCHRANY VKLADOV. Aktuálne informácie [online]. 2015 [cit. 2019-09- 28]. Dostupné z: <https://www.fovvr.sk/sk/aktualne-informacie/>

G20 2015 Turkey. G20 Members [online]. 2019 [cit. 20.11.2019]. Dostupné z: <http://g20.org.tr/about-g20/g20-members/>

HATLAPATKA, Marek, Lukáš KOVANDA, Jiří ŠIMARA. Analýza dopadu sektorového zdanění bank [online]. 2017 [cit. 2020-01-21]. CYRRUS, 2017, s. 44. Dostupné z: <https://www.cyrrus.cz/getmedia/345f26d3-a25d-4b00-8074-c0e385346165/ANALYZA-DOPADUSEKTOROVEHO-ZDANENI-BANK-V-CR-2017.pdf>

HEJNÁ, Veronika. Národní rozvojový fond není substitutem bankovní daně, tvrdí šéf ČBA [online]. 2020 [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <https://www.investujeme.cz/clanky/narodni-rozvojovy-fond-neni-substitutem-bankovni-dane-tvrdi-sef-cba/>

HUNGARIAN CENTRAL STATISTICAL OFFICE. Tables (STADAT) - Time series of annual data - National accounts, GDP [online]. 2020 [cit. 2020-03-16]. Dostupné z: https://www.ksh.hu/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_qse006e.html?down=276

INTERNATIONAL MONETARY FUND. A Fair and Substantial Contribution: A Framework for Taxation and Resolution to Improve Financial Stability. Final report to the G20, 2010. [online]. 2010 [cit. 2019-12-06]. Dostupné z: www.imf.org/external/np/g20/pdf/062710b.pdf

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST. Přehled dopadů bankovních daní ve vybraných státech Evropy 2019 [online]. 2019 [cit. 2020-01-23]. Dostupné z: <https://www.politikaspolecnost.cz/wp-content/uploads/2019/07/P%C5%99ehled-dopad%C5%AF-bankovn%C3%ADch-dan%C3%AD-ve-vybran%C3%BDch-st%C3%A1tech-Evropy-IPPS.pdf>

JAROLÍM, Jaroslav. Finanční bubliny – jak vypadaly v historii a jak probíhají? Trading11.com [online]. 2019 [cit. 2019-12-0]. Dostupné z: <https://trading11.com/financni-bublina-jak-vypadaly-v-historii-a-jak-probihaji/>

KOREŇ, Marián. Daň z finančných transakcií opäť oživa, hotová by mala byť v roku 2021. Euractiv.sk [online]. 2019a [cit. 2019-12-09]. ISSN 1337-0235. Dostupné z: <https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/news/dan-z-financnych-transakcii-opat-oziva-hotova-by-mala-byt-v-roku-2021/>

KOREŇ, Marián. Rozpočet eurozóny nemôže preberať funkcie celouúijného rozpočtu

Rozpočet eurozóny nemôže preberať funkcie celounijného rozpočtu. Euractiv.sk [online]. 2019b [cit. 2020-03-26]. ISSN 1337-0235. Dostupné z: <https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/news/rozpocet-eurozony-nemoze-preberat-funkcie-celounijneho-rozpocetu/>

KROČÁK, Ladislav. Přeshraniční služby? Ano, ale promyšleně! ČNB. [online]. 2017 [cit. 2020-03-02]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Preshranicni-sluzby-Ano-ale-promyslene

KURZY.CZ. Maďarsko sníží bankovní daň [online]. 2015 [cit. 2019-11-12]. ISSN 1801-8688 Dostupné z <https://www.kurzy.cz/zpravy/376571-madarsko-snizi-bankovni-dan/>

LEXOLOGY. Germany: implementation of the Single Resolution Mechanism [online]. 2015 [cit. 2020-01-21]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=4d49c32d-d878-457a-864f-0c3274786fc8>

MANAGEMENTMANIA.CZ. Kapitálový trh. [online]. 2017 [cit. 2019-03-09]. ISSN 2327-3658. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/kapitalovy-trh>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. Popis finančního trhu [online]. 2017 [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/popis-financniho-trhu/struktura>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. Státní závěrečný účet ČR za rok 2018 [online]. 2019 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2018/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2018-36452>

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. Verejný rejstřík a Sbírka listin [online]. 2020 [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>

MINISTRY OF FINANCE, REPUBLIC OF POLAND. Execution of the State Budget trhu [online]. 2019 [cit. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://mf-arch2.mf.gov.pl/en/web/bip/ministry-of-finance/state-budget/revenue-expenditure-deficit-execution/2018>

MLADĚNKA Petr, 2019: Které nebankovní společnosti získaly licenci? [online]. 2019 [cit. 2019-04-10]. Financer.com Česko. Dostupné z: <https://financer.com/cz/konec-vydavani-licenci/>

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA, NBS: Čo je Fond ochrany vkladov? [online]. 2019 [cit. 2019-10-20]. Dostupné z: <https://www.nbs.sk/sk/spotrebitel/spotrebitel/ako-si-vybrat-sporenie/fond-ochrany-vkladov>

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA, NBS: Subjekty finančného trhu [online]. 2020 [cit. 2020-01-21]. Dostupné z: https://subjekty.nbs.sk/?aktdinput=&aa=select_categ&bb=4&cc=&qq=

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA, NBS: Mesačné, kumulatívne a ročné prehľady kurzov [online]. 2020 [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/kurzovy-listok/mesacne-kumulativne-a-rocne-prehlady-kurzov>

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA, NBS: Štatistické údaje peňažných finančných inštitúcií [online]. 2020 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/financne-institucie/banky/statisticke-udaje-penaznych-financnych-institucii#BIL2-12>

Návrh Rozhodnutia Rady COM(2012) 631 final z 25. októbra 2012, ktorým sa povoľuje posilnená spolupráca v oblasti dane z finančných transakcií. 2012 Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2012\)0631/com_com\(2012\)0631_sk.pdf](https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2012)0631/com_com(2012)0631_sk.pdf)

Návrh Smernice Rady COM (2011) 594 z 28. septembra 2011, o spoločnom systéme dane z finančných transakcií, v konečnom znení. 2011. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:mi0087>

Návrh Smernice Rady COM (2013) 71 final z 14. februára 2013, ktorou sa realizuje posilnená spolupráca v oblasti dane z finančných transakcií. 2013. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0071:FIN:CS:PDF>

NOVOTNÝ, Radovan. Kouzlo života na dlh na príkladu Maďarska. Investujeme.cz [online]. 2009 [cit. 2019-11-17]. Dostupné z: <https://www.investujeme.cz/clanky/kouzlo-zivota-na-dluh-na-prikladu-madarska/>

PODNIKATEL.CZ. Hrozí světu největší hospodářská krize posledních sta let [online]. 2008 [cit. 2019-12-02]. ISSN 1802-8012. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/hrozi-svetu-nejvetsi-hospodarska-krize/>

PWC. Hungary: Corporate other taxes. [online]. 2020 [cit. 2020-01-23]. Dostupné z: <http://taxsummaries.pwc.com/ID/Hungary-Corporate-Other-taxes>

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE. Medziinštitucionálny spis: 2013/0045(CNS) 2019 [cit. 2020-01-23]. Dostupné z: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10097-2019-INIT/sk/pdf>

REITER, Francz. Taxing Transmitters of Distress: Evidence from the German Bank Levy [online] 2018 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: file:///C:/Users/Sjuz/Downloads/1804_banklevy.pdf

REUTERS. Poland should spend bank tax on stability fund -Bank Handlowy CEO [online]. 2020 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/poland-banks-tax/poland-should-spend-bank-tax-on-stability-fund-bank-handlowy-ceo-idUSL8N2AD3WS>

Rozhodnutie Rady z 22. januára 2013, ktorým sa povoľuje posilnená spolupráca v oblasti dane z finančných transakcií (2013/52/EÚ). In: Úradný vestník Európskej únie. 2013, L 22, s. 1-2. [online] 2013 [cit. 2020-01-03]. Dostupné tiež z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013D0052&from=EN>

SLOVENSKÁ BANKOVÁ ASOCIÁCIA. Slovenská banková asociácia podnikla právne kroky proti bankovému odvodu [online]. 2020 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.sbaonline.sk/sk/novinky/47/slovenska-bankova-asociacia-podnikla-pravne-kroky-proti-bankovemu-odvodu>

SLOVENSKÁ SPORITELŇA, Slovenská sporiteľňa zaplatila prvú časť zvýšeného bankového odvodu vo výške 16,9 milióna eur. Peniaze však chce od štátu späť. [online]. 2020 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.slsp.sk/sk/aktuality/2020/1/23/slovenska-sporitelna-zaplatila-prvu-cast-zvyseneho-bankoveho-odvodu-vo-vyske-16-9-miliona-eur-peniaze-vsak-chce-od-statu-spat#>

SULLIVAN & CROMWELL LLP. Bank Levies in the UK, France and Germany k 6. 5.2011 [online]. 2011 [cit. 2020-01-22]. Dostupné z: https://www.sullcrom.com/siteFiles/Publications/SC_Publication_Bank_Levies_in_the_UK_France_and_Germany.pdf

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR. Průvodce sektorovým zdaněním [online]. 2017 [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: https://www.spcr.cz/images/Sektorove_dane_brozura_2017.pdf

ŠSTATISTICKÝ ÚRAD EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV. Ekonomické indikátory [online]. 2019 [cit. 2019-12-07]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/economy/desktop/index.html>

ŠUSTR, Ladislav. „Návrh finalizujeme“. Socialisté chtějí bankovní daň předložit s Babišem nebo bez něj. Echo24.cz [online]. 2019 [cit. 2020-03-23] Dostupné z: <https://echo24.cz/a/Sdp7T/navrh-finalizujeme-socialiste-chceji-bankovni-dan-predlozit-s-babisem-nebo-bez-nej>

THE BANK OF NEW YORK MELLON CORPORATION. Financial Transaction Taxes (FTT): A Global Perspective [online]. 2018 [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: <https://www.bnymellon.com/emea/en/locale-assets/pdf/our-thinking/ftt-globalperspective-brochure-03-2018.pdf>

VARGA, Peter. Daň z finančných transakcií. Právne noviny [online]. 2014 [cit. 2020-01-17]. ISSN 2454-0048. Dostupné z: <https://www.pravnenoviny.sk/406?lang=sk&print=1&tmpl=component>

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Národní rozvojový fond na startu: podepsáno memorandum, startuje příprava pilotních projektů [online]. 2019 [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/narodni-rozvojovy-fond-na-startu-podepsano-memorandum--startuje-priprava-pilotnich-projektu-176246/>

Zastupitelský úřad ČR v Budapešti (Maďarsko). Souhrnná teritoriální informace Maďarsko) k dni 17. 5. 2018 [online]. 2018 [cit. 2019-11-15]. Dostupné z: [http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2018/05/17/Nahled%20STI%20\(PDF\)%20Maďarsko%20-%20Souhrnná%20teritoriální%20informace%20-%202018.153154587.pdf](http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2018/05/17/Nahled%20STI%20(PDF)%20Maďarsko%20-%20Souhrnná%20teritoriální%20informace%20-%202018.153154587.pdf)

Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance. In: Sbírka zákonů České republiky. 1993 částka 3, s. 35-42. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=6/1993%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů České republiky. 1992 částka 5, s. 98-105. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=21/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí. In: Sbírka zákonů České republiky. 2004 částka 12, s. 600-614. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=38/2004%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zákon č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In: Zbierka zákonov Slovenskej republiky. 1996, částka 118 s. 34. Dostupné z: https://www.slov-lex.sk/static/pdf/1996/118/ZZ_1996_118_20191001.pdf

Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů České republiky. 2016 částka 100, s. 3794-3876. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=257/2016%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy . ISSN 1211-1244.

Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů České republiky. 2009 částka 85, s. 3918-3993. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=277/2009%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy . ISSN 1211-1244.

Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku. In: Sbírka zákonů České republiky. 2009 částka 89, s. 4174-4210. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=284/2009%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy . ISSN: 1211-1244.

Zákon č. 371/2014 Z. z. o riešení krízových situácií na finančnom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov. In: Zbierka zákonov Slovenskej republiky. 2014, částka 371, s. 129. Dostupné z: https://www.slov-lex.sk/static/pdf/2014/371/ZZ_2014_371_20191001.pdf

Zákon č. 384/2011 Z. z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov. In: Zbierka zákonov Slovenskej republiky. 2011, částka 384, s. 7. Dostupné z: https://www.slov-lex.sk/static/pdf/2011/384/ZZ_2011_384_20200101.pdf

Zákon č. 591/1992 Sb. o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů České republiky. 1992 částka 119, s. 3538-3558. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=591/1992%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zoznam skratiek

BIS	Banka pre medzinárodné platby
CB	Centrálna banka
CP	cenné papiere
ČR	Česká republika
ČNB	Česká národná banka
ČSSD	Česká strana sociálne demokratická
ECOFIN	Rada pre hospodárske a finančné záležitosti
EÚ	Európska únia
FED	Federálny rezervný systém
FO	fyzická osoba
FAT	daň z finančných aktivít
FFTT	francúzska daň z finančných transakcií
FTT	daň z finančných transakcií
HDP	hrubý domáci produkt
MFSR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MMF	Medzinárodný menový fond
OECD	Medzinárodná organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
PO	právnická osoba
SBA	Slovenská banková asociácia
ZD	základ dane

Prehlasujem, že

- som bola zoznámená s tým, že na moju diplomovú prácu sa plne vzťahuje zákon č. 121/2000 Zb. – autorský zákon, spravidla § 25 – užitie diela v rámci občianskych a náboženských obradov, v rámci školných predstavení a užitie diela školného a § 60 – školné dielo;
- beriem na vedomie, že odovzdaním diplomovej práce súhlasím so zverejnením svojej práce podľa zákona č. 111/1998 Zb. o vysokých školách a o zmene a doplnení ďalších zákonov (zákon o vysokých školách), v znení neskorších právnych predpisov, bez ohľadu na výsledok obhajoby;
- beriem na vedomie, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (ďalej len VŠB-TUO) má právo nezárobkovo, ku svojej vnútornej potrebe, diplomovú prácu užiť (§ 35 ods. 3);
- súhlasím s tým, že diplomová práca bude v elektronickú podobu archivovaná v Ústrednej knižnici VŠB-TUO. Súhlasím s tým, že bibliografické údaje o diplomovej práci budú zverejnené v informačnom systéme VŠB-TUO;
- bolo zjednané, že s VŠB-TUO, v prípade záujmu z ich strany, uzavrú licenčnú zmluvu s oprávneným užiť dielo v rozsahu § 12 ods. 4 autorského zákona;
- bolo zjednané, že užiť svoje dielo, diplomovú prácu, alebo poskytnúť licenciu k jej využitiu môžu len so súhlasom VŠB-TUO, ktorá je oprávnená v takomto prípade od mne požadovať primeraný príspevok na úhradu nákladu, ktoré boli VŠB-TUO na vytvorenie diela vynaložené (až do jej skutočnej výšky).

V Ostrave dňa 27.4.2020

Bc. Zuzana Galuščiová

Zoznam príloh

Príloha č.1_Časová rada súhrnného počtu bankových subjektov od roku 2009 až po súčasnosť